

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI **BARTOLOMEJ**

ROČNÍK XXVII.

ČÍSLO 12

DECEMBER 2019

Pokoj

Adorácia rodín - Mladí mladým - Nový organ - Podpora charite - Godzone
Plnosť pokoja - Slovo+ - Tipy na dary - Záujem o druhých ľudí - Recepty

Pobožnosť za duše v očistci, Mestský cintorín Prievidza, 1. november 2019

A na zemi pokoj ľudom dobrej vôle

V najbližších dňoch budeme častejšie vyslovovať tieto slová anjelov, ktoré spievali na mieste, kde sa spojilo nebo zo zemou. V duchu sa prenosieme do Betlehema, kde prvýkrát zazneli, keď anjeli pastierom zvestovali radostnú správu. A predovšetkým si prostredníctvom nich sprítomníme miesto, kde sa Božie dieťa dotklo našej zeme.

Strieborná štrnásťcípá hviezda pripomína túto udalosť v Betleheme. Na štedrovečernom stole nám ju bude pripomínať betlehemske svetlo zapálené presne na tomto mieste, v Bazilike Narodenia Pána, ktorá má zaujímavú históriu.

Cisár Konštantín na naliehanie svojej matky Heleny nechal postaviť nad jaskyňou narodenia Ježiša Krista baziliku. Prvé svedectvo o tejto stavbe pochádza z pera anonymného pútnika z Bordeaux, ktorý v roku 333 po Kristovi píše: „Na mieste, kde sa narodil Ježiš Kristus, bola postavená bazilika na príkaz cisára Konštantína.“ Pútnička Etéria pri opise svojej púte po Palestíne (okolo roku 390) hovorí o bohatей výzdobe betlehemskej baziliky. Betlehem sa stal prístavkom pre sv. Hieronyma (347 - 420), ktorý neďaleko jaskyne Kristovho narodenia býval. Na tomto mieste vznikli jeho vzácne preklady Svätého písma z hebrejčiny známe pod menom Vulgáta.

Za panovania cisára Justiniána (483 - 565) bola bazilika prestavaná kvôli poškodeniam, ktoré utrpela počas vzbury Samaritánov. Neskôr ako jediná kresťanská stavba unikla zničeniu počas nájazdu Peržanov v roku 614. Peržania ju ušetrili z toho dôvodu, že našli na jej stenách maľby mudrcov z Východu, ktorí boli vyobrazení v typických perzských odevoch. Príchod arabských dobyvateľov v roku 637 síce výrazným spôsobom znížil počet kresťanov, ale betlehemska Bazilika Narodenia Pána bola aj nimi ušetrená. Návšteva tejto baziliky nás má učiť predovšetkým pokore. Vstup do svätyne je veľmi nízky, má asi len 1 meter. A tak sa každý pútnik (okrem malých detí) musí zohnúť, teda pokoriť pred tajomstvom Boha, aby do nej mohol vojsť. Práve pokora nás vedie k dobrej vôli. A ak

máme v sebe dobrú vôľu, nie je už od nás ďaleko ani pokoj, ktorý do našich životov vnáša práve Božie Dieťa. Preto Vám pokoj v srdci, ale i v celom živote, želim nielen pri čítaní tohto čísla Bartolomeja, ale i pri prežívaní tohtoročných vianočných sviatkov! Nech sú požehnané a milostiplné!

Text a foto: Marek Sabol, farár

Rodiny sa modlili za rodiny

„Jednou z najvznešenejších a najnaliehavejších povinností kresťanských manželov v súčasnosti je vydávať svedectvo o neoceniteľnej hodnote manželskej nerozlučiteľnosti a vernosti,“ hovorí vo svojej apoštolskej exhortácii Familiaris Consortio sv. Ján Pavol II. V inom zo svojich listov rodinám prirovnáva rodinu a manželstvo k „najkrajšej láske“ - láske ktorá sa dáva. V posledný októbrový deň sa naše rodiny vo farskom kostole prostredníctvom Adorácie rodín za rodiny zapojili do školy tejto lásky.

Štafetovú Adoráciu rodín za rodiny organizuje tento rok po celom Slovensku Dom prijatia pre rodiny Rodinkovo. V Prievidzi sa začala o ôsmej hodine ráno, keď pán kaplán Dominik Kučera vystavil na piedestál monštranciu s Kráľom Kráľov, ktorého „Boh nad všetko povýšil a dal mu meno, ktoré je nad každé iné meno, aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí“ (Flp 2,10). Rodiny tak mohli začať svoj deň úplne iným spôsobom ako zvyčajne. A nielen začať. Adorovať mohli prichádzať počas celého tohto dňa.

V Rodinkove vedeli, prečo sa pustili do tejto štafetovej adorácie, ktorá bola zameraná na rodiny. Z množstva zázrakov, ktoré sa udiali skrze adoráciu, sú osobitne silné tie, ktoré sa týkajú rodiny. Keď sa istí manželia, ktorí už začali rozvodový proces, rozhodli ísť spolu ešte na adoráciu, práve vtedy im počas modlitby Ježiš vrátil stratenú jednotu.

Aj napriek našim obmedzeným snahám je Ježiš prvý, kto túži po hlbokom priateľstve s nami a po tom, aby sme nepodľahli a vydržali. Ako málo je však táto jeho túžba

vypočutá a ako veľmi sme zavrhlí Ježišovo povolanie k láske a k životu v plnosti! Sv. Ján Pavol II. prorocky napísal: „Budúcnosť každého rodinného jadra závisí od tej ‚najkrajšej lásky‘: vzájomnej lásky manželov, rodičov a detí, lásky všetkých generácií. Láska je opravdivý prameň jednoty a sily rodiny.“ Veríme, že aj v našej farnosti prinesie táto celodenná adorácia svoje ovocie.

Text: Tomáš Tines, foto: Miroslav Turanský

Otec, prosíme, aby láska, ktorej si Ty zdrojom, zvíťazila v rodinách v našej farnosti. Nech krv Kristova očisťuje naše manželstvá a rodiny od akejkoľvek skazenosti a ovzdušia otráveného hádkami a zlým. Akýkoľvek vplyv diavla, ľahkovážnosť, neúcta k životu a jeden k druhému, nech sú zlomené v mene Ježiša Krista.

Nech my, muži, pristupujeme zodpovedne k úlohám otcov a manželov, aby mladí nemali výhovorky, že kvôli nejakým zlým príkladom oni do manželstva vstupovať nebudú. A naše manželky a matky nech vidia, že si vieme vážiť ich obetavosť a vieme im pomôcť v ich každodennej preťažnosti.

Otec, obnov tú najkrajšiu lásku, ktorá priviedla manželov k spoločnému pokľaknutiu pred Tvoj oltár, kde si povedali „áno v dobrom i zlom“; a tú radosť, ktorú máme v Tebe a ktorú tento svet nepozná.

Festival Mladí mladým existuje už 25 rokov

Vo Veľkej Lehôtke sa už 25 rokov stretávajú zbory a kapely na gospelovom festivale Mladí mladým. Prvý ročník sa konal v lete v roku 1994, keď veriaci potrebovali peniaze na dostavanie a zariadenie novorozšíreného kostola. Jozef Bullo navrhol získať ich formou benefičného koncertu pre mladých. A festival bol na svete!

O rok bol festival z podnetu pána dekana Jána Bednára presunutý na **vigiliu sviatku Krista Kráľa**, ktorému je kostol vo Veľkej Lehôtke zasvätený. Hoci spočiatku na ňom vystupovalo len pár zborov, postupne sa festival začal rozrastať a kostol mu bol čoskoro malý. Jeho hosťiteľom sa na 18 rokov stal kultúrny dom. Ale aj v týchto časoch sa vždy začínal svätou omšou obetovanou za mladých spevákov a dobrodincov festivalu, bez ktorej by to celé nemalo zmysel.

Počas 25 rokov zažil festival veľký rozmach, ale i útlm. Po roku 2010 sa počet zborov znížil z desiatich na päť a trvanie festivalu zo siedmich hodín na štyri. Aj po smrti jeho zakladateľa Jozefa Bullu v roku 2014 ho však jeho rodina organizuje ďalej. Z Prievidze a okolia sem totiž každoročne prichádzajú speváci a hudobníci, ktorí vedú, komu uverili.

Nebolo tomu inak ani tento rok. Úvodnú svätú omšu slúžil pán kaplán **Filip Gulai** z Prievidze - Zapotôčiek. Vo svojej kázni pripomenul mladým silu Kráľa, ktorý slúži, a tak chráni svoj ľud. A slúži až do krajnosti. Aj spev v zbore je službou, prostredníctvom ktorej mladí nielen oslavujú Boha, ale i zveľadujú svoje talenty.

Počas svätej omše a krátko po nej spieval zbor **Nádej** zo Zapotôčiek. Už vystúpenie tohto hudobného telesa bolo predzvesťou hodnotného programu. Po ňom účastníkov festivalu pohladil na duši detský a úprimný spev malých detí z **Rosničky**, zboru piaristickej základnej školy. Hrou na klávesových nástrojoch nielen ich, ale aj nasledujúci zbor, sprevádzal Peter Švec. **Bartolomejčatá** z Prievidze chytili po turbulentných rokoch opäť ten správny vietor do plachiet a svojím spevom dokázali, že majú na festivale svoje miesto. Vo Veľkej Lehôtke sa po tretíkrát predstavil aj zbor

Pramienok z Partizánskeho, ktorý vedie Milan Turek. Ich vystúpenie je vždy plné energie a sily Ducha Svätého a všetci sa naň tešia. Záver festivalu patril už tradične domácej hudobnej skupine **SPRAY**. Tá si svojimi piesňami zaspomínala na časy, keď sa gospel na hornej Nitre ešte len rozvíjal, no nechýbal ani novší repertoár.

Po požehnaní pána farára Miroslava Sliachana sa „Sprayáci“ Jozef, Branislav a Miška Bullovci rozlúčili s účastníkmi festivalu tradičnou hymnou „Náš je to festival Mladí mladým“. Jubilejný ročník podujatia, na ktorom nechýbali tradičné koláče, torta, množstvo vínovníkov a hlavne ľudí dobrej vôle, dopadol opäť na výbornú.

Text a foto: Branislav Bullo

Festivalová svätá omša (hore), vystúpenie zboru Bartolomejčatá (dolu)

Do Mariánskeho kostola bol zakúpený nový organ

Od nedele 10. novembra 2019 môžeme v Mariánskom kostole Nanebovzatia Panny Márie v Prievidzi pri svätých omšiach a iných liturgických sláveniach počuť zvuk nového organu. Po tom, ako starý nástroj doslúžil, farnosť Prievidza - mesto zakúpila nový.

Organ Viscount Cantorum Duo z dielne talianskej spoločnosti s dlhoročnou tradíciou výroby hudobných nástrojov, špeciálne chrámových organov, je prenosný dvojmanuálový chrámový organ s 27 klasickými registrami. Nástroj je elektronický, programovateľný, jeho súčasťou je ozvučenie štyrmi reproduktormi. Spolu s pedálmi, stolom a lavicou tvorí komplexný hudobný nástroj adekvátny priestoru a účelu, za akým bol zakúpený.

V súčasnosti možno pre účely liturgickej hudby pozorovať príklon práve k takýmto kompaktným organom. Nie je reálne, potrebné a ani možné (z priestorových i ekonomických dôvodov), aby v bežných menších chrámoch boli umiestnené klasické masívne píšťalové organy. Spomínaný organ plne pokrýva potreby Mariánskeho kostola, má krásny klasický organový zvuk a pre organistu je jednoducho ovládateľný. Podakovanie patrí pánu farárovi Marekovi Sabolovi a bývalému pánu dekanovi Vladimírovi Slovákovi za úprimný záujem o dôstojný priebeh liturgických slávení a o liturgickú hudbu v našej farnosti, ale tiež Farskej pastoračnej a ekonomickej rade, bohuznámych darcom finančných prostriedkov i ľudom, ktorí zabezpečili dopravu a inštaláciu nástroja priamo na chóre Mariánskeho kostola (špeciálne pánovi Jurajovi Nedeliakovi a pani Helene Zajacovej). Vďaka nim nás tento organ bude sprevádzať pri všetkých

liturgiách v Mariánskom kostole.

Podľa dokumentu II. Vatikánskeho koncilu Sacrosanctum Concilium má byť chrámový organ v latinskej Cirkvi vo veľkej úcte ako tradičný hudobný nástroj. Jeho zvuk dodáva liturgickým obradom dôstojnosť a povznáša myseľ človeka k Bohu. I do nášho najstaršieho prievidzského kostola - Mariánskeho - od novembra patrí dôstojný hudobný nástroj.

Verím, že každý jeho tón a každá pieseň bude slúžiť v prvom rade tomu, kvôli ktorému bol vyrobený a zakúpený, jemu na oslavu a chválu. A že zároveň bude prinášať ľuďom radosť, oddych pre dušu i myseľ a duchovný zážitok zo stretnutia s Bohom, ktorý sám je zdrojom i zmyslom existencie všetkej krásy a umenia.

Text a foto: Marian Kvet, organista

Koledníci Dobrej noviny

Koledníci Dobrej noviny budú i tento rok šíriť radostnú zvesť 26. a 27. decembra 2019 v popoludňajších hodinách. Nahlasiť svoj záujem o ich návštevu vo vašich príbytkoch si budete môcť vo štvrtú adventnú nedeľu po svätých omšiach v oboch kostoloch - farskom i piaristickom.

-red-

Foto: Ján Hríb SchP

Prievidžania podporili štúdium rehoľníčky v Ugande

Kongregácia dcér Božskej Lásky vyslala svoje sestry do viacerých misijných krajín, aby sa naplno ujali služby tým najchudobnejším, privádzali ich ku Kristovi a svedčili o Božej láske. V Ugande pôsobia od roku 1998 v komunite v Rushooka, neskôr sa pridali do komunity v Mbarara a od roku 2014 sú aj v komunite v Kampala (hlavné mesto Ugandy).

Misia sa veľmi požehnane rozvíja službou duchovnou (evanjelizácia) i výchovnou (všestranné vzdelávanie dievčat, detí, pomoc ženám, rodinám, chorým a starým ľuďom). Rastie aj darom nových domorodých povolání.

Bohu vd'aka za jeho neustálu prítomnosť, nekonečnú starostlivosť a vedenie celej misie v duchu výroku zakladateľky, Božej služobnice Matky Františky Lechnerovej: „*Konať dobro, rozdávať radosť, robiť šťastným a viesť do neba!*“

Z listu matky predstavenej:

„Kongregácia dcér Božskej lásky je šťastná a vd'ačná Bohu, ktorý nás povolal, aby sme boli misionármi v Afrike. Tu majú ľudia smäd po Bohu a chcú ho poznať. Z tohto dôvodu sa snažíme čo najlepšie formovať naše mladé sestry prostredníctvom akademickej, ľudskej a duchovnej formácie, aby boli dobre pripravené pokračovať v misii Kongregácie pre africký kontinent.“

Čelíme finančným výzvam z dôvodu chudoby. Mzda našich učiteľov základných škôl je veľmi nízka a nemôžeme poslať naše mladé sestry na štúdium, pretože tu nie je verejné vzdelávanie. **Pozdravujeme všetkých dobrodincov z farnosti Prievidza a ďakujeme za finančný dar, ktorý sme dostali na zaplatenie jedného roka štúdia pre Sr. Judith Ainenbabazi, ktorá absoljuje 3-ročný kurz bakalára prírodných vied a účtovníctva na Mbararskej univerzite vedy a techniky.** Sme veľmi šťastní a vd'ační, že sme prežili váš pocit spolupatričnosti k misii v Afrike.

Teraz s vašou pomocou môžeme ísť ďalej a dávať našim mladým sestrám možnosti ísť študovať, pripraviť sa na pokračovanie našej misie tu v Afrike a pomôcť chudob-

Sr. Judith Ainenbabazi

Misijná práca v Ugande

ným ľuďom kvalifikovať svoj život v ľudskej a duchovnej dimenzii.

Ďakujeme veľmi pekne a Boh nech žehná váš život a vaše poslanie.“

Pripravila: Elena Cagánová

Betlehenské svetlo

Malý plamienok zapálený v Bazilike Narodenia Pána sa odovzdáva odpálením plamienka zo sviečky na sviečku, z ruky do ruky. Každé odpálenie svetla odkazuje ďalej tiché pranie, aby sa pokoj a porozumenie širili v ľudských srdciach presne tak, ako sa od človeka k človeku šíri plameň betlehenského svetla.

Na Štedrý deň rozdáme betlehenské svetlo medzi 13:00 a 14:00 na týchto miestach v Prievidzi a Bojniciach:

- Dlhá ulica (pri potravinách)
- Námestie slobody (pri Trojičnom stĺpe)
- Žabník (potraviny na Ulici stavbárov)
- Necpaly (pri bývalých potravinách Pod pyramídami / Kačka)
- Sever (pri potravinách Jednota na Novackého ulici)
- Staré sídlisko (pri hoteli Magura)
- Zapotôčky (pri potravinách Jednota na Ulici L. Ondrejova)
- Bojnice (pri lekární Notre Dame)
- Bojnice (pred Kostolom sv. Martina)
- Bojnice (Dubnica)

Okrem toho si betlehenské svetlo môžete odpáliť na Štedrý deň aj po skončení vigílnych svätých omší (približne medzi 17:00 a 17:30) pred týmito kostolmi:

- Kostol sv. Bartolomeja (farský)
- Kostol Najsvätejšej Trojice (piaristický)
- Kostol sv. Terézie z Lisieux (Zapotôčky)
- Kostol sv. Martina (Bojnice)

Na bezpečný transport betlehenského svetla si nezapadnite prinešť sviečku chránenú pred vetrom alebo petrolejovú lampu.

Naším cieľom je odovzdať plamienok z Betlehema čo najväčšiemu počtu ľudí, aby tento symbol ľudskej lásky, pokoja, jednoty a porozumenia zavítal počas Vianoc aj k tým, ku ktorým sa doteraz nedostal.

Tak ako tento plamienok spája ľudí, chceme spojiť aj Prievidzu a celú hornú Nitru s ostatnými mestami na Slovensku a vytvoriť symbolickú reťaz Svetla.

Nech prežijú vianočné sviatky! To Vám prajú skauti, skautky.

Slovenský skauting, 14. zbor Prievidza

Hlasujme za projekt pre Charitu - dom sv. Vincenta

S radosťou si vám dovoľujeme oznámiť, že projekt podaný v Nadácii VÚB uspel v silnej konkurencii a postupuje do druhého kola hlasovania.

Prosíme, hlasujte v období od 2. 12. 2019 do 15. 12. 2019 za projekt s názvom „Oživenie“, vďaka ktorému sa podarí zrevitalizovať dvor charity (vysadiť rastliny, postaviť altánok, vybudovať vyvýšené záhony, postaviť kompostér), obnoviť stoličky v jedálni a veríme, že i získať nových dobrovoľníkov spolupracujúcich s charitou. Hlasovanie bude prebiehať výlučne prostredníctvom internetovej stránky www.komunitnegranty.sk (automatické presmerovanie na www.nadaciavub.sk/komunitne-granty).

Účastník môže hlasovať iba raz z jedného slovenského mobilného telefónneho čísla. Na zadané mobilné telefónne číslo bude bezplatne zaslaný verifikačný kód, ktorým účastník potvrdí platnosť hlasu. Hlasy, ktoré nie sú overené verifikačným kódom, nebudú do hlasovania započítavané. Hlasovať môže len fyzická osoba s minimálnym vekom 18 rokov.

Anežka Kútiková

Prievidžania štedro podporili potravinovú zbierku

Tesco v spolupráci s Potravinovou bankou Slovenska a ďalšími partnermi pripravilo od 21. do 23. novembra 2019 v poradí už siedmu Potravinovú zbierku. Štedro ju podporili darcovia a ochotní dobrovoľníci aj v Prievidzi. Pre prievidzskú Charitu - dom sv. Vincenta vyzbierali spolu takmer 2,5 tony tovaru.

V prievidzskom hypermarkete Tesco nakupujúci darovali tovar spolu v hodnote 3 998,33 €. Hmotnosť darovaného tovaru bola za tri dni zbierky spolu 2495,52 kilogramu. Trvanlivé potraviny a hygienické potreby vyzbierané v Prievidzi boli poskytnuté priamo do prievidzskej Charity - domu sv. Vincenta, ktorá ich bude využívať pri poskytovaní sociálnych služieb a distribuovať svojim klientom - ľuďom bez domova a sociálne slabším.

„Ďakujeme v prvom rade všetkým dobrovoľníkom, ktorí v obchode prijímali potravinové dary. Je to dôležitá služba a pomoc dobrovoľníkov je pre úspech zbierky nenahraditeľná. Zvlášť ďakujeme seniorom z Denného centra Sever, ktorí ochotne obsadili mnohé voľné termíny a veľmi nám tento rok pomohli zabezpečiť počas celého trvania zbierky dobrovoľnícku službu. Ďakujeme tiež našim darcom, ktorí svojím nákupom do zbierky prispeli a podporili tým ľudí v núdzi. V neposlednom rade ďakujeme zamestnancom Tesca a organizátorom, ktorí zbierku plne podporovali a vytvárali pre jej realizáciu výborné zázemie,“ hovorí Vladimír Pavlíček, predseda správnej rady Charity - domu sv. Vincenta.

Tesco zbierku podporí aj poskytnutím fi-

nancií vo výške 20 % z celkovej hodnoty darovaného tovaru pre každú z charitatívnych organizácií, ktoré sa zapoja. Zároveň príspeje aj partner Unilever v rámci programu sociálneho marketingu sumou tri eurocenty za každý predaný Unilever výrobok.

Text: Alojz Vlčko

Foto: Vladimír Pavlíček

Oznamy z Charity - domu sv. Vincenta

Od pondelka 16. decembra do piatku 20. decembra 2019 v čase od 9:00 do 11:00 bude Charita - dom sv. Vincenta zbierať **ovocie a trvanlivé potraviny pre núdzných**. Vaše dary budeme prijímať v budove charity na Košovskej ceste 19 (oproti firme Skanska - bývalým Banským stavbám).

Ak by ste núdnym chceli pomôcť **formou dobrovoľníctva**, kontaktujte riaditeľa Charity - domu sv. Vincenta, n. o. pána Milana Petráša na tel. č. 0905 951 854 alebo e-mailom na charitapd@gmail.com.

Alojz Vlčko

V skratke z piaristickej školy

V dňoch 30. septembra až 4. októbra sa v škole uskutočnil už tradičný jesenný **zber papiera**. Spravovania kontajnera sa veľmi zodpovedne ujala kvinta. Finančný výtazok zo zberu - 400 € - bude použitý na zakúpenie papierových utierok pre žiakov.

V piatok 15. októbra sa na školskom dvore uskutočnil ďalší ročník dopravnej výchovy pre deti - **Dopraváčik**. Zúčastnili sa ho deti z materskej školy a I. a II. oddelenia školského klubu. Akcia sa vydarila, deti jazdili bezpečne a predišli všetkým úrazom.

Dňa 24. októbra sa v materskej škole konala **Besiedka pri príležitosti úcty k starším**. Pozvaní na ňu boli nielen starí rodičia našich škôlkarov, ale aj ich rodičia a súrodenci. Škôlkari sa najskôr predstavili krátkym programom, po ktorom nasledovala svätá omša. Slúžil ju páter Ján Hríb. Záver stretnutia patrilo pohosteniu, ktoré pre všetkých zúčastnených pripravili samotní rodičia.

V utorok 29. októbra 2019 sa šiestaci zo základnej školy zúčastnili na **besede s ilustrátorom Adolfom Dudekom**. Akciu usporiadala Hornonitrianska knižnica v Prievidzi v rámci podujatia Knižné hody. Český ilustrátor a výtvarník, ktorý prievidzskú knižnicu navštívil už po deviatykrát, žiakov hneď zaujal - a to nielen svojimi kresbami, ale i pútavým dynamickým prejavom plným humoru. Pomocou štyroch geometrických tvarov - kruhu, trojuholníka, štvorca i obdĺžnika - ich naučil nakresliť si postupne prírodnú scenériu, mesto, tvár človeka i celú postavu. Tým im dokázal, že pomocou týchto tvarov dokáže nakresliť každý všetko, čo si aj prakticky vyskúšali.

Dňa 29. októbra navštívili žiaci 9.A triedy základnej školy a kvarty A kvarty B gymnázia **Múzeum holokaustu v Seredi**. Múzeum vzniklo na mieste bývalého židovského pracovného tábora. V tomto autentickom prostredí získali žiaci veľa nových informácií o tragických osudoch slovenských Židov počas druhej svetovej vojny. Prezreli si dobové dokumenty, fotografie i predmety súvisiace s prenasledovaním a deportáciami Židov v období Slovenského štátu. Dozvedeli sa tiež informácie o živote v tábore; videli, ako vyzerali dielne, v ktorých Židia museli pracovať. Počuli však aj o ľuďoch, ktorí mali odvahu pomáhať prenasledovaným spoluobčanom a zaslúžili sa o ich záchranu. Okrem prehliadky expozície absolvovali žiaci i odbornú prednášku na tému Deti a holokaust.

V stredu 6. novembra sa v Centre voľného času v Prievidzi uskutočnilo **okresné kolo v zrýchlenom šachu**. Podujatia sa zúčastnili i naši žiaci. Martina Krahulcová z tercie v kategórii dievčat vyhrala s plným počtom bodov. Kategóriu chlapcov zas ovládol Michal Maroši zo 4.A.

V stredu 13. novembra sa v materskej škole konalo zaujímavé podujatie - **Deň šalátov**.

Žiaci si počas neho precvičili svoje zručnosti a nakrájaním a zmiešaním ovocia pripravili vlastný chutný šalát.

Vďaka spolupráci so Slovenskou asociáciou učiteľov francúzštiny privítala piaristická škola 14. novembra **profesora Baghanu, rodáka z Konga**, ktorý pôsobí na univerzite v Moskve. Študenti s ním v priebehu dvoch hodín pomyslene precestovali Kongu, Rusko i Francúzsko; dozvedeli sa však tiež veľa zaujímavostí o význame vzdelania pre úspech v živote, o rozdieloch v kultúre, o africkom umení, o typických jedlách

i o význame francúzštiny na africkom kontinente. Obrovským prínosom bolo, že si mohli francúzštinu vypočuť naživo a vyskúšať si svoje jazykové zručnosti.

Pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie sa deviataci 15. novembra v rámci hodiny dejepisu vybrali do Hornonitrianskeho múzea. Zúčastnili sa tu na podujatí s názvom **Život pred nežnou**. Dozvedeli sa tak viac o období, ktoré oni na vlastnej koži už nezažili a ktoré výrazne ovplyvnilo históriu a formovanie našej krajiny.

V sobotu 23. novembra sa v priestoroch školy uskutočnilo prvé stretnutie predškolákov, potenciálnych budúcich prvákov piaristickej školy, pod názvom **Sobotná školička**. Toto zábavné predpoludnie plné aktivít prilákalo do školy prvých zvedavcov, ktorí sa už aj prostredníctvom neho pomaly pripravujú na začiatok školského života. Druhé stretnutie sa bude konať vo februári a už teraz sú naň pozvané všetky zvedavé predškolácke deti!

Pripravila: -ph-

Pozvánky na podujatia

Vianoce v Prievidzi budú bohaté na kultúrny i duchovný program. Pripravili sme pozvánky na niektoré zaujímavé podujatia.

Skauti na Námestí slobody

Prievidzskí skauti pozývajú v pondelok 23. decembra 2019 o 10:00 na Vianočné trhy na Námestí slobody v Prievidzi, kde vystúpia so svojím adventno-vianočným programom pri príležitosti privezenia betlehemského svetla do Prievidze.

DECEMBER

23

Slávnostná vianočná svätá omša s orchestrom

V piaristickom kostole sa na slávnosť Narodenia Pána, v stredu 25. decembra 2019 o 9:30, koná tradičná slávnostná svätá omša, na ktorej bude účinkovať Školský orchester Základnej umeleckej školy Ladislava Stančeka Prievidza spolu s miešaným speváckym zborom Rozkvet. V rámci slávnostnej vianočnej bohoslužby zaznie dielo E. Marhula: Missa pastoralis in B.

DECEMBER

25

Svätá omša za mesto Prievidza

Milou tradíciou je slávenie svätej omše obetovanej za mesto Prievidza a jeho predstaviteľov na sviatok Zjavenia Pána. Tento rok na nej v pondelok 6. januára 2020 o 9:00 vo farskom Kostole sv. Bartolomeja bude účinkovať Školský orchester Základnej umeleckej školy Ladislava Stančeka Prievidza s Miešaným speváckym zborom Rozkvet.

JANUÁR

6

A všetci boli jednotní - v Prievidzi

V dňoch 8. až 9. novembra sa v Prievidzi uskutočnila akcia s názvom A všetci boli jednotní. Išlo o stretnutie študentov z piaristických škôl v Nitre, Trenčíne a u nás.

Program sa začal v piatok večer registráciou a spoločnou večerou, ktorú pripravili organizátori v priestoroch školy. Nasledovali hry. Mladí si mohli vybrať, či si pôjdu užiť priestory a možnosti telocvične, alebo sa zabavia a spoznajú pri spoločenských hrách. Zlatým klincom piatkového programu bola nočná hra. Počas nej mali študenti za úlohu pomocou piatich indícií oslobodiť posádku, ktorá zostala zaseknutá v časopriestore. Všetkým skupinám sa to nakoniec úspešne podarilo. Potom nasledoval voľný čas, počas ktorého bola príležitosť na rozhovory, hry, vzájomné spoznávanie a samozrejme, spánok.

Sobotu sme odštartovali raňajkami a nasledovalo voľné dopoludnie, ktorého súčasťou bola prehliadka krypty a veže piaristického kostola a bohoslužba v školskej kaplnke. Vo svojej kázni páter Michal poukázal na výzvu pápeža Františka byť svätými v dnešnej dobe. Svätými, ktorí majú radi futbal a kino. Na príklade svojho vlastného života páter Michal dosvedčil, že ísť za Ježišom čosi stojí, ale že sme k tomu všetci povolaní a že sa to rozhodne oplatí.

Na obed sme sa porozhádzali do mesta a tým sa program pomaly končil. Na organizátorov a ochotných účastníkov čakalo upratovanie školy.

Cieľom stretnutí „Jednotní“ je, aby sa mladí z jednotlivých piaristických škôl viac spoznali a aby sa tak vytvorilo pevnejšie puto medzi jednotlivými mestami, kde pôsobia piaristi. Počas roka sa „Jednotní“ konajú dvakrát a vždy v inom meste. Tradícia má už tri roky a mladí túžia po tom, aby pokračovala.

V mene účastníkov chcem veľmi poďakovať organizátorom, že sa na to dali aj napriek veľmi krátkemu času na prípravu. Zvládli to bravúrne. Veľká vďaka. Nech vás Pán požehná.

Katarína Šimkovičová

Evanjelici a katolíci d'akovali spoločne

Tridsiate výročie nežnej revolúcie bolo dôvodom, pre ktorý sa v sobotu 17. novembra v evanjelickom kostole na sídlisku Zapotôčky konala ekumenicky otvorená pobožnosť ako poďakovanie. Evanjelici a katolíci počas nej spoločne d'akovali za slobodu a demokraciu.

Bohoslužbu viedol zborový kaplán ECAV Emil Hankovský. Vo svojej kázni povedal veľa zaujímavých myšlienok na tému života v zodpovednej slobode. Vyslovil takisto vďaka všetkým tým, ktorí sa podieľali na získaní slobody a demokracie v roku 1989.

Do bohoslužby slova sa zapojili aj laici a kaplán rímskokatolíckej farnosti Prievidza - Zapotôčky Filip Gulai.

Mária Melicherčíková

Netreba titulok, ktorý predáva. Ide o viac

Godzone opäť zaujal množstvo mladých svojou dynamickou evanjelizáciou. Počas týždňa od 18. do 22. novembra slúžili jeho dobrovoľníci v piatich mestách. Prešov, Poprad, Žilina, Banská Bystrica a Bratislava.

Zaujímavosťou tohtoročnej tour bolo preškrtnuté logo Godzone. Odkazovalo na heslo „Ide o viac ako logo, značku, marketing,“ ako spieva Martin „Augustín“ Dvornický s Janou Palajovou v piesni Ide o viac. Celý večer sprevádzal hudobno-tanečný a divadelný program. Repertoár chválových piesní obsahoval novšie i staršie skladby. Každý si mohol nájsť svoju šálku kávy spojenú s myšlienkou, že nestačí myslieť len na seba, ale aj na vzťahy, ktoré tvoríme, a tiež na Božie kráľovstvo, ktoré bude úplným naplnením týchto vzťahov.

Spoznať Ježiša, prehliť s ním vzťah či

vrátiť sa k nemu prostredníctvom sviatosti zmierenia mohlo viac ako 25 000 ľudí, ktorí sa zúčastnili tohtoročného turné.

Text: Mária Pytlová

Foto: facebook Godzone

Tanečné divadlo ATak ukončilo svoju kariéru v Bojniciach

V nedeľu 24. novembra boli účastníci predstavenia Agnus Dei svedkami výnimočného okamihu. Tanečné divadlo ATak sa v Kultúrnom centre v Bojniciach lúčilo nielen s touto inscenáciou, ale i s celým svojím pôsobením na slovenskej tanečno-dramatickej scéne.

„Premiéra, ktorá je zároveň i derniérou.“ Tak charakterizoval vystúpenie ATaku jeho zakladateľ a režisér v jednej osobe Pavol Danko. „V Bojniciach sme ešte nikdy nehrali. A tak sme tu zároveň prvý i posledný raz - aby sme sa predstavili a zároveň i rozlúčili s naším publikom,“ povedal pred predstavením.

Dôvodom, pre ktorý sa Tanečné divadlo ATak v tomto kľúčovom okamihu rozhodlo pre Bojnice, bol skladateľ Lukáš Zubaj pochádzajúci z tohto mesta. Práve on vytvoril hudbu k poslednému predstaveniu ATak-u Agnus Dei o okamihu zlomu v živote novodobého stotníka, stojaceho pod krížom utrpenia súčasného sveta. Inšpiráciou pre poslednú inscenáciu Tanečného divadla ATak bola divadelná hra Igora Pargáča Posledná kóta - dobyli sme Mosul. Do tanečnej podoby ju pretvoril Pavol Danko.

V hľadisku sedeli okrem fanúšikov divadla i niektorí jeho bývalí členovia. Symbolickou poklonou na javisku spolu so súčasnými tanečníkmi uzavreli 21 rokov trvajúcu etapu života umeleckého telesa, ktoré bude na slovenskej kresťanskej umeleckej scéne isto chýbať.

Text: Petra Humajová

Foto: fb Tanečného divadla ATak

AKW pomáha pochopiť Boží plán s manželstvom a rodinou

Pontifikálny Inštitút pre štúdiá manželstva a rodiny bol založený 13. mája 1981 (na výročie Fatimskej Panny Márie a zároveň v deň atentátu na pápeža) pápežom Jánom Pavlom II., aby ponúkol Cirkvi teologický, filozofický a pastoraálny pohľad na pravdu o človeku, manželstve a rodine, a tak pomohol kresťanským rodinám plniť si svoje misijné, apoštolské a výchovné poslanie, ku ktorému sú povolané. Pomáha kňazom, rehoľníkom a laikom pochopiť Boží plán s manželstvom a rodinou. Študovať sa dá aj na Slovensku v rámci Akadémie Karola Wojtyły (AKW). O tom, čo je to AKW, aké má ciele a poslanie, sme sa porozprávali s riaditeľom programu ThLic. Marekom Iskom a duchovným zástupcom riaditeľa programu ThLic. Róbertom Neupauerom.

▪ Čo je AKW?

Marek Iskra: Akadémia Karola Wojtyły je občianske združenie, ktoré má za cieľ organizovať kurzy *Diplom v rodinnej pastorácii*. Tento kurz beží vo viac ako štrnástich krajinách sveta. Pochádza zo skúsenosti, ktorou žil Karol Wojtyła ešte ako kňaz a ako biskup. Spolu s manželmi hľadal, akým spôsobom ľudskú lásku, ktorú manželia prežívajú, reflektovať, akým spôsobom ju obohatiť aj o teologické argumenty. Teda kurz rodinnej pastorácie, ktorý Akadémia Karola Wojtyły organizuje, je cestou hľadania obohatenia ľudskej skúsenosti lásky o ďalšie rozmery, ktoré sú v súlade s pravdami o človeku, o Bohu, o spoločnosti.

▪ Kto je organizátorom Diplomu v rodinnej pastorácii?

Róbert Neupauer: Zastrešenie spadá pod Pápežský inštitút Jána Pavla II., ktorý zakladal sám Ján Pavol II. v Ríme v roku 1981. U nás na Slovensku sme zároveň zastrešení Konferenciou biskupov Slovenska, ktorá ho schválila na svojom plenárnom zasadnutí vo februári 2016.

▪ Čo je poslaním a cieľom AKW?

Marek Iskra: Ako som naznačil, poslaním je organizovať kurzy (špecificky

momentálne v AKW ponúkame kurz *Diplom v rodinnej pastorácii*) pre manželov s deťmi, teda pre celé rodiny. Prináša to so sebou nutnosť prípravy a formácie lektorov a animátorov starajúcich sa počas stretnutí o deti. Tento kurz je určený predovšetkým manželským párom, ktoré sa chcú posunúť vo svojom manželstve na úroveň, ktorá nie je bežná vo svete, kde manželia zväčša nemajú záujem ísť vo svojom manželstve na hĺbku. Prínos týchto manželských párov potom spočíva v tom, že sa stávajú aktívnymi i vo svojich farských či iných spoločenstvách. Snažíme sa teda ponúkať akúsi „formáciu formátorov“.

Róbert Neupauer: Dnes sa veľa hovorí o novej evanjelizácii v Cirkvi. Našu činnosť vnímame ako jednu z jej foriem. Cirkvev je rodina, rodina rodín. Žije na horizontálnej úrovni vďaka rodine, ktorej Kristus vo vertikálnej rovine dáva milosť hlásať evanjelium. Teda rodina je poslom radostnej zvesti. Preto vnímame aj projekt *Diplom v rodinnej pastorácii*, aj cieľ, pre ktorý AKW vznikla, ako istú formu cesty, ktorou možno priniesť evanjelium do tohto sveta skrze manželskú, ľudskú a rodinnú lásku.

▪ Kde získajú manželské páry informácie, ako študovať na AKW?

Marek Iskra: Momentálne je prezentácia nášho programu dostupná na stránkach www.teologiatela.sk. Najosvedčenejšou cestou šírenia informácií o nás je však cesta priateľstva, keď jedna rodina pozve na štúdium druhú rodinu. Pretože na to, aby sa na to niekto odhodlal, je potrebné aj svedectvo iného manželského páru, ktorý to posunulo dopredu. S týmto spôsobom šírenia informácií o AKW máme najlepšiu skúsenosť.

▪ Spomenuli ste stránku www.teologiatela.sk. Čo môžeme rozumieť pod týmto pojmom?

Róbert Neupauer: Teológia tela je súborom katechézy, ktoré Ján Pavol II. predniesol ako pápež v rokoch 1979 až 1984. Sú to katechézy na tému manželskej lásky, prirodzenosti muža a ženy, sviatosti manželstva, otázky čistoty, manželskej plodnosti... Spolu je ich 130. To je také technické pomenovanie toho, čo obsahuje tá teológia tela.

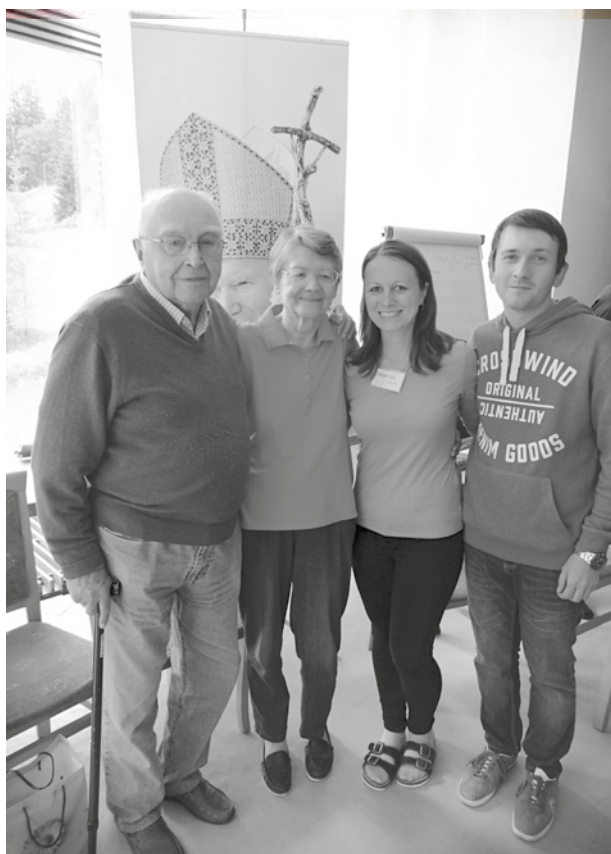
Kľúčové je však to, že naše telo má v sebe schopnosť hovoriť Božím jazykom. Nie je Bohom, ale má schopnosť byť zjavením Boha. Ján Pavol II. hovorí o tele ako istej forme sviatosti. Naše telo je teda znamením Boha, skrze ktoré môže plynúť do života človeka Božia milosť - pretože sviatosti sú viditeľné znaky, ktoré do života človeka vnášajú neviditeľnú Božiu milosť (samozrejme, pri rešpektovaní všetkých pravidiel tej prirodzenosti, ktoré telo má). Môžem teda povedať, že je to jazyk, ktorý Boh chce použiť, aby vyjadril seba prostredníctvom ľudskej lásky, keďže on sám je láska. Berie na seba ľudské telo. Ale aj človeka stvoril preto, aby ho človek skrze svoje telo mohol svetu zjaviť.

Ďakujem za rozhovor!
Miroslav Turanský

Foto: archív autora

Vľavo Marek Iskra, vpravo Róbert Neupauer

Manželia Turanskí s manželmi Grygielovcami, osobnými priateľmi Jána Pavla II.

V jeho dňoch bude prekvitať spravodlivosť a plnosť pokoja

Verš 7 Žalmu 72 je antifónou responzóriového žalmu druhej adventnej nedele. V rámci žalmu sú vybrané verše, ktoré odpovedajú na prvé čítanie Iz 11,1-10. V ňom svätopisec opisuje deň, keď vzíde ratolesť z Izajovho kmeňa, a aké to bude mať následky. Pokoj.

Modlitba za kráľa

Židovská a kresťanská tradícia pokladá tento žalm - modlitbu za kráľa a jeho spravodlivé vládnutie - za mesiášsky. Žalmista sa obracia na Boha s morálnou prosbou za kráľa, ktorý by vládol spravodlivo a podľa práva. Tak ako spravodlivo vládne Boh, tak má vládnuť na zemi jeho viditeľný reprezentant - kráľ. Boh pre chudobných, úbohých a bedárov je ich jedinou nádejou, záchrancom a vykupiteľom z utláčania a zneužívania. Modliaci si týmto žalmom vyprosujú kráľa, počas panovania ktorého prekvitá spravodlivosť, prinášajúca podriadeným plnosť pokoja. Spravodlivosť a pokoj by mali byť základné hodnoty každého kráľovstva.

Vláda spravodlivého kráľa má byť večná

Žalm však nie je viazaný iba na pozemský čas a priestor. Celý vtedajší známy svet má s pokorou uznať celosvetové kráľovanie spravodlivého a milosrdného kráľa milujúceho chudobných a biednych. Príchod takého kráľa predpovedali proroci: „*Hľa, prídu dni, hovorí Pán, že vzbudím Dávidovi spravodlivý výhonok a bude ako kráľ panovať múdro, v krajine bude uskutočňovať právo a spravodlivosť.*“ (Jer 23,5). V Ježišovi Kristovi videli evanjelisti, cirkevní otcovia a celá kresťanská tradícia univerzálneho, večného a očakávaného Kráľa - Mesiáša, prinášajúceho svet spravodlivosti a pokoj a vyplnenie prísľubu Abrahámovi: Nájdu v ňom požehnanie, všetky národy ho budú blahoslaviť (v. 17; porov. Gn 12,3).

Príd' kráľovstvo tvoje

Ž 72 poukazuje na rozdielnosť medzi teologickou predstavou žalmu, hovoriacou

o ideálnom kráľovi, a aktuálnou bolestnou realitou správania sa kráľov Izraela a Judska v čase zrodu žalmu. Podobnú skúsenosť môžu mať dnešní veriaci, ktorí sú pomenovaní ako „Kristovo mystické telo“, a pritom sú denne konfrontovaní s aktuálnou realitou Cirkvi.

Kresťania napriek tomu, že v Ježišovi Kristovi vidia Mesiáša a vyplnenie obrazov a slov Ž 72, naďalej denne prosia: „Príd' kráľovstvo tvoje, buď vôle tvoja ako v nebi, tak i na zemi.“ Túžba po spravodlivosti, práve a pokoji je vo svete stále aktuálna. Je to prosba za vlády a mocných sveta, ktorí vládnu, aby sa rozhodovali pre dobro, a nie zlo, pre pokoj, a nie vojnu, pre požehnanie, a nie prekliatie. Je to cesta, ktorá má byť zaošetá do súcitu a vedomia veľkej hodnoty života každého človeka na zemi, ktorý má byť milovaný. Lebo láska, napriek tomu, že sa zdá slabou, je najväčšou silou vo svete.

Prinášajme dary

Cirkev spolupracuje na šírení Božieho kráľovstva vo svete. Pritom oceňuje a prijíma schopnosti, vlastnosti a mravy jednotlivých národov. Pokiaľ sú dobré, zveľaďuje a osvojuje si ich a tým, že ich preberá, zároveň ich očisťuje, posilňuje a povznáša. Je si totiž vedomá, že ich má zhromažďovať s tým Kráľom, ktorému boli dané do dedičstva národy, a tie do jeho svätého mesta prinášajú dary a prejav oddanosti.

Miroslav Turanský

(Bibliografia: Komentár k Starému zákonu - Žalmy 51 - 75, Dobrá kniha, 2017)

Čo vás naposledy donútilo povedať: „Dajte mi všetci svätý pokoj!“?

- **Alenka:** „Starám sa o priateľkinu chorú dcérku, ktorá ma vie poriadne vytočiť. Keď je agresívna, od rána vykrikuje, že chce ísť domov a nerozumie, že je doma - a trvá to celý deň... Tak ozaj hľadám svätý pokoj, ten, ktorý nám nemôže dať nik iný, iba betlehemske Dieťa...“
- **Hela:** „Boli to moji klienti v práci. Človek sa im dáva, ale mnohí si to nevážia. Ale aj keď si poviem ‚Dajte mi svätý pokoj, viac nevládzem!‘, vždy opäť s Božou pomocou začnem kráčať ďalej.“
- **Tonka:** „To som ešte nikdy nepovedala.“
- **Irenka:** „Bolo mi zo všetkého ťažko, už sa mi ani nechcelo žiť... Ale volala som po Božom pokoji a on prišiel. Dnes už mám opäť chuť do života a modlím sa namiesto zúfania.“
- **Miňo:** „Donútilo ma k tomu nepochopenie spolubývajúceho kolegu. Používal vulgárne slová, bol agresívny, pyšný, tváril sa nadradene, nedal si nič vysvetliť... Donútil ma povedať, že to všetko je moja chyba, hoci to moja chyba nebola. Dosiahol som tým síce pokoj, ale iba naoko.“
- **Aneta:** „Často ma k tomu podnietila zlá situácia v práci. Ale svätý pokoj sa dá nájsť iba v tichu. Keď kolegovia ohovárajú a ja nemám šancu odísť, veľmi tým trpím. Ale Pán to vidí. Modlím sa!“
- **Evka:** „Hovorím si to pri zdravotných problémoch, keď som veľmi unavená a nikoho nemôžem vidieť ani počuť. Musím si ľahnúť, vadia mi aj ľudia... Vtedy volám Ježiša v modlitbe.“
- **Marta:** „Povedala som si to, keď mi bolo zle. Ani som to tak nemyslela... V takých chvíľach je mi povzbudením Panna Mária, ktorá bola vždy naplnená Božím pokojom. Je nám príkladom a povzbudením pre službu v rodine.“
- **Magda:** „O Boží pokoj prosím v zlých situáciách s manželom. Máme rozvrátené vzťahy, pokoj nachádzam na svätej omši.“
- **Mariena:** „Hovorím to často. Trápi ma, keď ľudia klamú, ohovárajú, niekedy sa s nimi nebavím. Snažím sa im odpúšťať.“
- **Lenka:** „Keď pracujem s Pánom, ani mi to nenapadne povedať. Od ľudí sa neizolujem, a tak viem, že pokoj sa ľahko stráca. Ale Duch Svätý nám ho dokáže opäť dať.“
- **Danka:** „Povedala som to, keď som mala veľa práce, požiadaviek a nezvládala som to. Potom mi to bolo ľúto.“

Za odpovede ďakuje Anna G. Vavrová.

... tri otázky pre Martina Ližičiara, šéfredaktora novín Slovo+

Už tri roky obohacujú slovenskú mediálnu printovú sféru aj noviny Slovo+, ktoré sa snažia medzi svojich čitateľov vnášať aktuálne témy spôsobom pútavým i pre moderného človeka a kresťana. O svoje myšlienky o nich sa s nami podelil ich šéfredaktor Martin Ližičiar.

1

Čím sú noviny Slovo+ výnimočné v spektre už na Slovensku vychádzajúcich náboženských periodík?

Chceme prinášať požehnané čítanie, teda čítanie, ktoré vnesie evanjelium do nášho každodenného života. Výnimoční na Slovensku sme najmä tým, že medzi našich najčastejších predplatiteľov patria mladé kresťanské rodiny a ich členovia vo veku 25 – 45 rokov. Samozrejme, čítajú nás aj mladší, aj starší. V našich novinách sa snažíme otvárať témy, ktoré inde nenájdete. Hovoríme o duchovnom boji; o tom, ako žiť sexualitu v manželstve; o vernosti Cirkvi a pápežovi; ale otvárame aj aktuálne témy odpustenia a eutanázie. A napriek týmto odvážnym témam zostávame stále - ako to my hovoríme - rýdzo katolícki, pretože máme imprimatur od nášho sídelného biskupa Mons. Jána Oroscha.

2

Na ktoré z tém prezentovaných v novinách Slovo+ ste v redakcii najviac hrdí?

Hrdí sme, keď otvoríme tému, o ktorej sa medzi kresťanmi nehovorí. Napríklad spomínaná sexualita, pretože dnes sú názory Cirkvi v tejto oblasti vysmievané. My však tieto témy otvárame - láskavo a priamo.

Hrdí sme aj vo chvíľach, keď otvoríme srdcia ľudí a oni zareagujú. Jednou z najsilnejších vecí pre mňa bola naša výzva na pomoc prenasledovaným kresťanom. Bolo to v období, keď sme prostredníctvom médií osobitne vnímali, že títo kresťania veľmi trpia, a premýšľali sme, čo urobiť. Vznikla konkrétna výzva, v rámci ktorej sme sa spojili so Slovenskou katolíckou charitou. Ľudia mohli posilať príspevky na jej účet a my sme ich monitorovali. Konečná suma prekvapila nielen nás, ale aj ľudí v charite. Vyzbieralo sa totiž viac ako 11 000 €.

3

V tomto predvianočnom čase ponúkate možnosť predplatného vašich novín pre niekoho ako darček pod stromček. V čom spočíva výhoda takéhoto daru?

Je to výhodné najmä preto, že kúpite jeden darček a obdarovaný ho dostane až dvanásťkrát. Raz mesačne príde do vašej schránky 32-stranové celofarebné číslo, v ktorom si nájdete čitateľa rozhovor, hlavnú tému, ale aj rubriky pre manželov, rodičov, mužov či ženy. Ak si navyše predplatíte ročné predplatné, získate 1 číslo zdarma a platíte len za 11 vydaní (v hodnote 16,50 €). Objednať si noviny môžete buď online na www.slovoplus.sk/predplatne, alebo na telefónnom čísle 0948 218 790.

Ďakujem za rozhovor! Petra Humajová
Foto: archív autora

Čítate noviny Slovo+? Čo sa vám na nich páči?

P. Ján Hríb, SchP: „Som pravidelným čitateľom a predplatiteľom novín Slovo+ v papierovej a rovnako aj v elektronickej podobe. Páči sa mi na nich predovšetkým ich aktuálnosť, promptné reagovanie na duchovné potreby súčasnej spoločnosti a po pravde túžiaceho moderného človeka. Určite ich odporúčam každému veriacemu človeku, ktorý túži prehĺbiť svoj náboženský život.“

Manželia Marcela a Peter Duvačovci: „Slovo+ čítame veľmi radi. Sú presne tým druhom novín, ktorý nám vyhovuje. Každý z nás si v nich nájde to svoje. Často potom s priateľmi diskutujeme o niečom, čo nás v nich zaujalo. Určite ich odporúčame.“

Marek Sabol, farár Prievidza - mesto: „Veľmi rád si prečítam noviny SLOVO+. Zjednodušene sa dá povedať, že sú to také ‚Katolícke noviny pre mladých‘. Aj obsahom, aj formou. Každé číslo je venované nejakej aktuálnej téme a takisto si tam človek nájde veci na pokračovanie. Veľmi odporúčam toto hodnotné, obohacujúce a inšpirujúce čítanie.“

Petra Humajová: „Ako ‚amatérska redaktorka‘ rôzne periodiká nielen čítam, ale si aj všímam, aké témy a akým spôsobom prinášajú. Slovo+ určite patrí k printovým médiám, ktoré ma dokážu inšpirovať nie-

len v tom duchovnom, ale i v redaktorskom zmysle. Vždy obdivujem najmä to, akých respondentov si tamojší redaktori dokážu nájsť pre svoje rozhovory. To, že niekto verejne hovorí o strate svojich detí i manželza; o období úzkostí, ktorým si prechádzal či o vstupe do kláštora, ktorý nevyšiel; nie je až takou samozrejmosťou. Ale Slovo+ vie takýchto ľudí objaviť, podnieť ich k vyrozprávaniu ich životného príbehu a byť tak povzbudením aj pri všetkých ostatných, ktorí majú možno dojem, že sú vo svete s takýmto typom problémov ojedinelí a sami. Noviny Slovo+ okolo seba podľa mňa zoskupujú redaktorov, prispievateľov, respondentov i čitateľov, ktorí to vo vzťahu s Bohom myslia vážne a svätosť pre nich nie je cudzím pojmom, ale skôr reálnym životným cieľom. Verím, že ak medzi nich ešte nepatríte, tak sa k nim už čoskoro pridáte!“

Miroslav Sliačan, farár Prievidza - Veľká Lehôtka: „Noviny Slovo + čítam pravidelne už tri roky. Nachádzam tam stále mnohé pútavé články, ktoré sú vzácnym obohatením pre môj život. Sú to noviny, ktoré sa svojím obsahom snažia priblížiť duši čitateľa a odovzdať mu aj niečo z Boha do konkrétnych situácií jeho života. Páči sa mi aj ich tematickosť a jej pestrosť. Slovo+ odporúčam na obohatenie a prehĺbenie duchovného života.“

-red-

slovo+
POŽEHNANÉ ČÍTANIE

**Vianočný dar, ktorý
poteší až 12-krát**

Darujte hodnotné kresťanské čítanie.

Slovo+
Číslo 12 - december 2019
120 strán • 1,20 € • www.slovo.sk

**+ synovec
Titusa Zemana:
Viera mu dala silu
žiť pre iných
rozhovor**

**+ 30 rokov
slobody**

Naučili sme sa žiť
slobodne?
téma

Karol Boromejský

4. novembra 2019

Sledujúc športové správy ostatného víkendu som si znovu uvedomil význam tímu. Nielen športového. Aj v práci má tím obrovský zmysel. V tomto zoskupení rôznych ľudí pracujúcich pre spoločný cieľ je podľa manažérskych príručiek 8 alebo 9 úloh či tímových rol: tvorca, realizátor, dokončovač, monitor, vyhľadávač zdrojov, formovač, tímový pracovník, koordinátor, špecialista. Sú aj iné delenia podľa vnútorných dispozícií, úloh či štádia vývoja tímu.

Tridentský koncil, ktorý sa v katolíckej Cirkvi konal v rokoch 1545 až 1563, mal tiež svoj tím. Patril doň aj dnešný svätec Karol Boromejský. Priradil by som mu pozíciu realizátora alebo skôr finišera - dokončovača. Nielen z hľadiska formulácie záverečných dokumentov, ale najmä z hľadiska uvedenia myšlienok koncilu do praxe. Robil tak vo svojej Milánskej diecéze, ktorú viedol ako arcibiskup od roku 1560 celých 24 rokov, do svojej smrti. Stal sa v tomto smere vzorom mnohých iných biskupov či diecéz.

Osobne mám v tíme väčšinou inú úlohu - tvorca alebo koordinátora. Ale vážim si aj iných, veď bez nich by moje myšlienky, nápady a tiež organizácia práce nebola úspešná. Pri pohľade na Karola Boromejského si však uvedomujem, že slovo „vážim“ nestačí. Ďakujem a obdivujem tých, ktorí myšlienku vedia dotiahnuť do reality každodenného života.

Vladimír Slovák **rtv:** Rádio Slovensko **rtv:** slovensko.rtv.sk

Donnerov sv. Martin

11. novembra 2019

Videl som ho aspoň 200-krát. Veď počas piatich rokov štúdia v Bratislave som sa každú nedeľu zúčastňoval aj latinskej omše v Dóme sv. Martina. Môj pohľad pri tom prirodzene spočíval i na krásnej Donnerovej soche v čele pravej lode. Aj keď je omnoho mladšia ako samotná stavba, prirodzene sem patrí. Veď zobrazuje patróna chrámu v jeho najznámejšom skutku, ako sa delí o svoj plášť so žobrákom.

Juraj Rafael Donner toto neskoro barokové dielo dokončil v roku 1734. Pôvodne bolo súčasťou hlavného oltára. Na jednej strane je v ňom krásne zobrazená dynamika pohybu koňa, jazdca i ležiaceho muža z barlou, na druhej strane je dobovo neaktuálne. Oblečenie hlavného protagonistu totiž nezodpovedá ústroju rímskej armády 4. storočia, ktorej bol Martin členom. Okrem toho, že tvár je z veľkej miery portrétom objednávateľa a mecenáša diela, arcibiskupa Esterházyho, oblečenie je tiež z 18. storočia. Pripomína skôr uhorských husárov než rímskeho vojaka.

Nemyslím si, že išlo o chybu či neznalosť. Vidím v tom skôr odkaz pre súčasníkov autora - aj vy máte konať ako on, svätý Martin. A v tomto smere to môže byť výzva aj pre nás. Lebo aj my stretáme ľudí, s ktorými sa môžeme podeliť. A nielen o svoj plášť.

Sv. Odo - stará revolúcia

18. novembra 2019

Tak sme včera oslávili nežnú revolúciu. Pamätám si tie dni. Prežil som ich na základnej vojenskej službe. Atmosféra sa menila postupne. Po prediskutovaných nociach a strachu z toho, že náš pošlú do Prahy na demonštrantov, sa vojaci postupne začali osmeľovať a pridávať na pozíciu zmeny, revolúcie. Až napokon sme na izbe spievali to, čo na námestiach.

Pripomenulo mi to inú zmenu či revolúciu. Tá sa odohrala v Cirkvi v 10. storočí. Aj v nej zohral spev veľkú úlohu. Jedná sa o tzv. clunyjskú reformu. Nazýva sa podľa francúzskeho benediktínskeho kláštora, ktorý sa stal nositeľom obrodných myšlienok a novej nádeje. Jeho druhým opátom v rokoch 927 až 942 a veľkým propagátorom reformy bol dnešný svätec Odo. Dbal hlavne na dodržiavanie pôvodnej reguly sv. Benedikta, najmä mlčania a striedmosti, chudoby a mravnej bezúhonnosti. Postupne sa k reformnému postoju pridávali ďalšie kláštory. Na vrchole svojho vplyvu k tejto línii patrilo 1 450 kláštorov s viac než 10 tisíc mníchmi.

Veľké myšlienky v sebe nesú náboj postupnej revolúcie, nejde to hneď. Zdá sa, že s tou našou je to podobne. Aj keď sa námestia koncom roku 1989 naplnili postupne za niekoľko dní, k reforme spoločnosti, zmýšľania a postojov sa postupne pridávame dodnes.

Zamyslenie na dnešný deň **rtv:** vysiela každý pondelok 5:10 hod.

Sv. Katarína

25. novembra 2019

V detstve som ju vnímal ako predpoveď vianočného počasia. Katarína na blate, Vianoce na ľade a naopak. Nosila po nej meno aj moja stará mama.

Začiatkom deväťdesiatych rokov som bol správcom asi najkrajšieho kostola v našej Banskobystrickej diecéze, ktorý jej bol zasvätený - zámocký v Kremnici. Svedčí o jej popularite najmä v stredoveku, keď bola sv. Katarína Alexandrijská vzývaná ako jedna zo 14 pomocníkov v núdzi. Bola patrónkou dievčat, tých, čo chcú uzavrieť manželstvo, filozofov, rečníkov, kolárov a ďalších 28 remesiel či stavov. Ďalej nemocníc, univerzít, knižníc a plodín. Vžívala sa aj pri bolestiach hlavy a horúčke.

V súčasnosti je však jej úcta len nepatrná. Nakoľko historických dokladov o jej živote je veľmi málo, po 2. vatikánskom koncile vypadla zo všeobecného liturgického kalendára. Jej úcta sa dovoľila len v krajinách, v ktorých má silnú históriu, kde patrí aj Slovensko. Príbeh jej úcty mi pripomína iných hrdinov. Najmä literárnych či filmových. Mnohí zažiarili, inšpirovali, boli vzorom, pomohli jednej či viacerým generáciám detí, mládeže, ale aj dospelých ísť dobrou cestou. Dnes sú takmer zabudnutí. Populárni sú iní, novší, aktuálnejší pre súčasníkov. Nevadí. Dôležité je, aby tu vždy boli a aby inšpirovali k správnym životným postojom.

Záujem o druhých ľudí

Záujem o druhých ľudí je základom spoločenského kontaktu a východiskom pre tvorbu spoločenských vzťahov a väzieb. Práve vo vianočnom období sa tento záujem zväčšuje, keďže sláveniu Vianoc sa pripisuje aj spoločenská hodnota posilňovania vzájomnej blízkosti, lásky a rodinných väzieb. Spoločenské vedy skúmajú záujem o druhých ľudí ako ukazovateľ spoločenskej súdržnosti a solidarity. Keď sa ľudia o seba zaujímajú, môžu sa poznať, porozumieť si, spoločne riešiť svoje súkromné i verejné problémy. Chýbajúci či nedostatočný záujem je prejavom spoločenskej roztrieštenosti a vylúčenia určitých kategórií ľudí alebo skupín.

Nie je záujem ako záujem

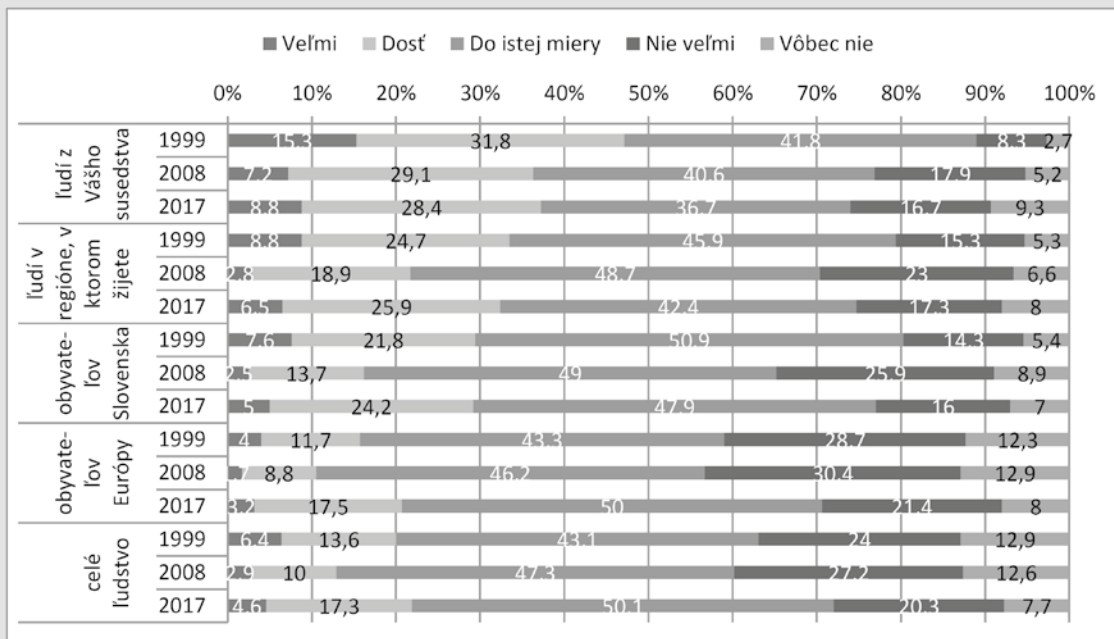
Každý záujem o druhého nevedie k posilneniu spoločenskej solidarity. Môžu ho totiž motivovať rôzne úmysly - podľa toho, či sa o človeka zaujímame so skutočnou láskou v záujme jeho i spoločného dobra, alebo nás vedú skôr sebecké dôvody. Alexis de Tocqueville už začiatkom 19. storočia odhalil, že historický úspech moderných kapitalistických demokracií, založených na slobode rešpektujúcej osobné

záujmy členov spoločnosti, bude závisieť od toho, či ľudia pojmú svoje osobné záujmy správne, čiže v súlade so spoločným dobrom (O demokracii v Amerike, 1. diel 1835, 2. diel 1840).

Priestorové zakotvenie väzieb

Život človeka ako duchovno-telesnej bytosti prebieha v čase a priestore. Narodí sa do istých prirodzených skupín (rodiny, lokality, národa, náboženskej skupiny),

Graf 1: Do akej miery Vás znepokojujú (máte starosť o) životné podmienky, ak ide o: ...? (V % za 3 vlny EVS na Slovensku.)

Zdroj: databáza EVS, Sociologický ústav v Bratislave

ktoré najvýraznejšie formujú jeho osobnosť a sprostredkovávajú mu zaužívané kultúrne vzory správania. V súčasných spoločnostiach sa významne narúša časový aj priestorový rozmer medziludských vzťahov a väzieb, čo má ďalekosiahle kultúrne, spoločenské aj psychické dôsledky. Skrátka, oslabenie väzieb sa premieňa do kultúrnej nespojitosti i psychickej roztrieštenosti. Ako upozornil Ulrich Beck, systémové spoločenské rozpory sú nútení riešiť samotní jednotlivci v rámci svojej vlastnej životnej dráhy (Riziková spoločnosť, 1986). V takýchto podmienkach narastá význam vedomého záujmu o druhých a spoločného hľadania fungujúcich modelov spoluzitia.

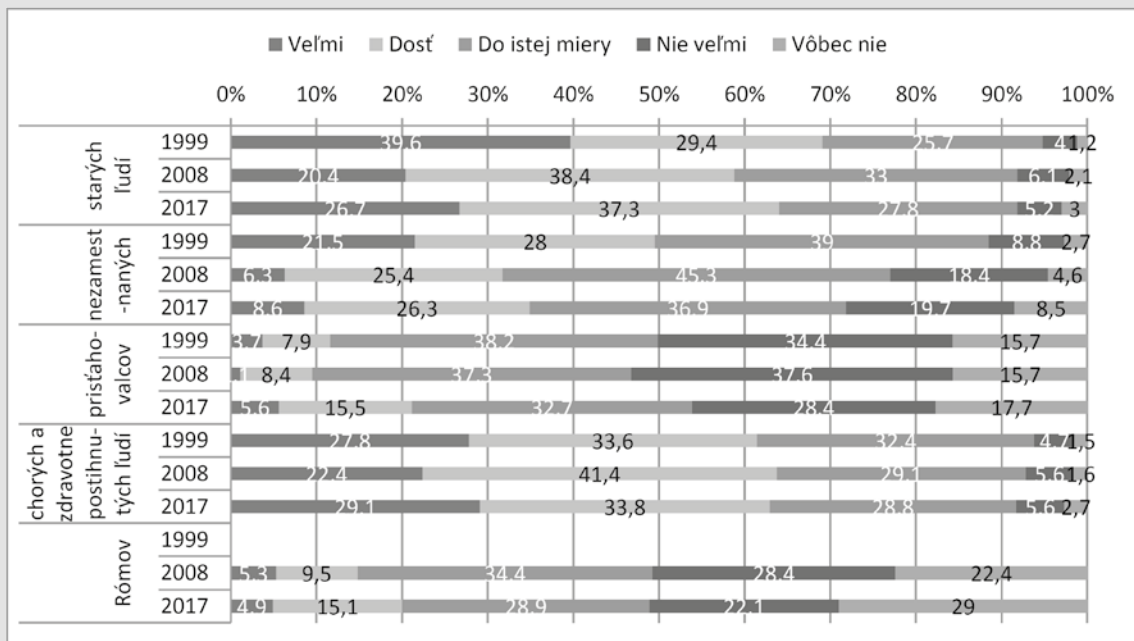
Záujem o druhých vo výskume

Záujem o druhých sa na Slovensku u dospelého obyvateľstva sleduje napríklad v medzinárodnom Výskume európskych

hodnôt od roku 1999. Graf 1 ukazuje zmeny v záujme o priestorovo rôzne vzdialené kategórie ľudí za 3 vlny výskumu, v ktorých sa tento ukazovateľ skúmal. Dokumentuje jednak typický moderný trend oslabovania vzťahu k priestorovo blízkym ľuďom, a čiastočne aj modernú tendenciu posilňovania vedomia všeobecnej príslušnosti k „ľudstvu“ na úkor priestorovo bližších ľudí. Graf 2 predstavuje deklarovaný záujem obyvateľov Slovenska o vybrané kategórie ľudí. Vzhľadom na nedostatok priestoru na dôkladnejšie zhodnotenie sa obmedzíme na konštatovanie, že spomedzi vybraných kategórií si udržiavajú stabilnú mieru záujmu „tradičné“ kategórie starých a chorých a zdravotne postihnutých ľudí na rozdiel od kategórií, s ktorými sa môže spájať kultúrna a ekonomická záťaž.

Mária Suríková

Graf 2: Do akej miery Vás znepokojujú (máte starosť o) životné podmienky nasledujúcich skupín žijúcich na Slovensku ...? (V % za 3 vlny EVS na Slovensku.)

Zdroj: databáza EVS, Sociologický ústav v Bratislave

Pokoj, ktorý mi priniesol ruženec

Keď sa obzriem za predchádzajúcim rokom a môžem začať bilancovať aktuálny rok, tak sa pri písaní týchto riadkov usmievam. Volám sa Lucia a priblížim vám posledné udalosti zo svojho života.

Rok 2018 som začala 54-dňovou novénou k Panne Márii z Pompejí. Pôsobila som v Bratislave, mala som zabezpečenú stálu pracovnú pozíciu, venovala som sa zahraničnému projektu, začala som doktorandské štúdium. Svoje plány som mala usporiadané tak, že v hlavnom meste som chcela zotrvať najbližších 5 rokov.

Falošný pokoj

Myslela som si, že žijem pokojný život, a ten pokoj mi prináša istota v práci, pocit zabezpečenia, možnosť robiť naplno to, čo ma baví. Avšak narastajúci pracovný tlak a hektický život vs. Božia milosť vo mne spustili zaujímavý vnútorný proces. Bol ním boj o hodnoty v mojom živote. „*Ved' čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?*“ (Mt 16, 26).

V dôsledku pretrvávajúcej dlhodobej záťaž a napätia sa u mňa stupňovali zdravotné problémy a ja som musela ísť na pozorovanie do nemocnice, z ktorého vyplynulo, že som zdravá, ale vyčerpaná. V tom čase som už bola vo finálnej fáze rozhodovania

sa a pýtala som sa samej seba: „*Quo vadis, Lucia?*“ Očisťovanie sa bolo ovocím spomínanej modlitby a dialo sa nie preto, aby som prišla o pokoj v sebe, ale len o jeho falošnú podobu, ktorú mi svet núkal v podobe vlastných istôt. „*Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Ale ja vám nedávam, ako svet dáva.*“ (Jn 14, 27)

Problémy prešli

Plánovaný návrat domov o 5 rokov sa uskutočnil po 5 mesiacoch. Ukončila som pracovný pomer, vzdala som sa svojich istôt, statusu a životného štýlu. Prerušila som štúdium a venovala som sa naplno len jednej pracovnej činnosti - zahraničnému projektu.

Rok 2019 sa tak mohol začať v znamení *sabatického roka*. Fyzické problémy mi prešli, vnútorné som sa stišila a doslova upokojila. Prekvapilo ma, že moji priatelia, vrátane bývalého zamestnávateľa, považovali môj krok za inšpirujúci a získala som si ním u nich rešpekt.

Rok 2019 sa stal pre mňa rokom pokoja a upevnil moje vzťahy s rodinou, naučil ma vytýčiť si hranice, žiť prítomnosť, počúvať samu seba, nebyť všade a nemať potrebu vedieť všetko. Keď sme zakorenení v Bohu, nemôžu nám ublížiť ani vzostupy či zostupy.

Paradoxne, práve v čase, keď som bola oslovená napísať toto svedectvo na tému pokoj, absolvovala som po druhýkrát Pompejskú novénu. Nevieť, či aj tentokrát jej ovocím bude príchod víchra, ktorý spraví poriadky v iných oblastiach môjho života, alebo bude mať podobu jemného vánku, ale nech už to bude akokoľvek, viem, *kam kráčam*.

Lucia

Foto: Karin Urbánek

(Pozn. autorky: Novéna k Panne Márii z Pompejí trvá 54 dní a zahŕňa každodennú modlitbu troch častí posvätného ruženca - radostný, bolestný a slávnostný).

Hľadaj pokoj a zotrvaj v ňom

Recenzia knihy Jacquesa Philippe

Jacques Philippe v útlej knižočke brilantným spôsobom, jednoducho a jasne pomenúva duchovný boj, jeho úskalí, ale odhaľuje i riešenia. Svoje úvahy dokladá myšlienkami viacerých svätcov, učiteľov cirkvi, pre ktorých je typickou črtou pokoj, odovzdanosť a detská dôvera v Božiu dobrotu.

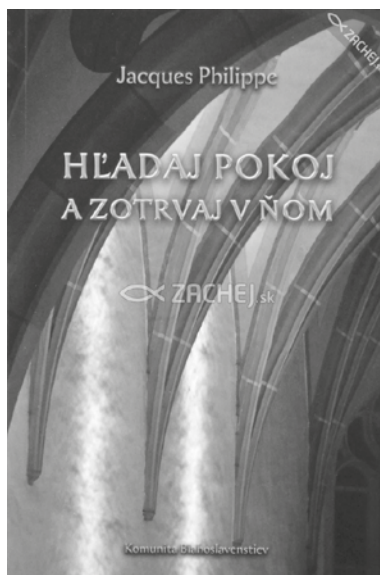
V úvode autor opisuje kontrast medzi dobou, v ktorej žijeme (nazýva ju dobou zmätku a nepokoja) a medzi túžbou človeka hľadať Boha a podobat' sa mu, stávať sa svätým.

Ako si udržať pokoj

V I. časti *Vnútný pokoj - cesta k svätosti* výstižne pomenúva, čo je pokoj, ako je potrebné udržať si ho a v dôvere nechať Boha, aby on pôsobil a konal. Zdôrazňuje pri tom, že výzva k hlbokému vnútornému pokoji neznamena výzvu k lenivosti. V časti o duchovnom boji hovorí: „*Prvý cieľ nášho duchovného boja, to, k čomu má naše úsilie smerovať ako k prvorádemu, nie je vždy víťazstvo, ale skôr schopnosť zachovať si srdce v pokoji za každých okolností, dokonca aj v prípade porážky.*“ Dôvody, prečo strácame pokoj, odvážne nazýva „nepodstatnými“. A ďalej uvádza, aké je zbytočné znepokojovať sa v situáciách, v ktorých strácame pokoj srdca.

Odovzdanie sa Bohu

V II. časti *Ako reagovať na to, čo nás oberá o pokoj* jadrne pomenúva odveké ľudské trápenia a obavy: strach z nedostatku (materiálneho zabezpečenia), ťažkosť uveriť v Prozreteľnosť, strach z utrpenia, ťažkosť úplne a bezvýhradne sa Bohu odovzdať, ustarostenosť pri

utrpeniach našich blízkych, strach z vlastnej reakcie na chyby iných, starosť so sebou samým (nedostatok trpezlivosti s vlastnými chybami), strach z rozhodovania. Ako riešenie na všetky tieto trápenia a obavy ponúka „kráľovskú cestu lásky“. Je to spôsob napredovania založený na pokoji, slobode, dôveryplnom odovzdaní sa Bohu a pokojnom prijímaní svojich slabostí.

Čo na to svätí?

III. časť *Čo nám hovoria svätí* obsahuje myšlienky o pokoji od šiestich svätcov. Všetci jednotne uvádzajú, aké dôležité je usilovať sa o pokoj, rozlišovať, od koho prichádzajú výčitky a hryzenie svedomia a pokorne dôverovať Bohu napriek všetkým vonkajším okolnostiam.

I keď je Jacques Philippe súčasný autor, hĺbka jeho myšlienok a priezračnosť v slovách by sa dala prirovnať k múdrosti pústnych otcov. V dobe, ktorá sa nazýva „uponáhľanou“ a cítime sa v nej skôr ako štvanci, je kniha *Hľadaj pokoj a zotrvaj v ňom* vhodnou literatúrou - dá sa prečítať za pár hodín. Potom už nezostáva nič iné, len žiť podľa prečítaných rád - trpezlivo, vytrvalo a bez strácania odvahy.

Text: Anežka Kútiková
Obrazok: www.zachej.sk

Posväť sa meno tvoje

Pokračujeme v modlitbe, ktorú poznáme už od malička. Prečo je dobré, keď si rozoberáme postupne? Pretože tak si môžeme uvedomiť a všimnúť veci, ktoré v celku nevidíme alebo si neuvedomujeme.

V Otčenáši máme sedem prosieb, ktoré sa modlíme. Prvé tri sú zamerané na Boha: tvoje meno, tvoje kráľovstvo a tvoja vôľa. Prečo? Pretože to je láska, myslieť skôr na toho, koho milujeme, ako na seba. V týchto prosbách nemyslíme na seba, ale na Ježiša Krista. Aj naše srdce má v prvom rade myslieť na Neho, to je dôkaz našej skutočnej lásky. Tieto prosby nás naplňujú nádejou a láskou voči nemu a zároveň aj odvahou, že nie sme sami.

Potrebuje Boha

V tejto časti modlitby prosíme o to, aby bol posvätený Boh - Boh, ktorý je všade. Nie preto, že to potrebuje alebo chce, ale preto, že to potrebujeme my. Touto prosbou prosíme, aby bol všade oslávený

v nás, ale aj v tých druhých, ktorých stretávame, i keby to boli naši nepriatelia. Táto časť je akoby predvoj - úvod - k časti „odpusť nám, ako i my odpúšťame svojím vinníkom“. Je pre nás ľahšie odpustiť, keď v druhých nachádzame Krista, preto prosíme „posväť sa meno tvoje“ v každom z nás, vo mne i v tebe. Prosíme za druhých, ale prosíme aj za posvätenie celého sveta, aj toho, ktorý Boha uráža a znevažuje, ktorý na Boha úmyselne alebo neúmyselne zabúda. My sa modlíme aj zaň.

Obstojíme?

Táto prosba nás zároveň dáva pred zrkadlo, v ktorom sa môžeme vidieť takí, aké sme. Naozaj sa Božie meno v nás posväcuje? Vidia v nás naši blížni a ľudia, ktorých stretávame, Krista? Alebo sme iba znechutení, zatrpknutí, ušomraní ľudia? Ak sa v nás Kristovo meno posväcuje, tak to dávame najavo aj svojím životom, svojou radosťou z toho, že sme Božími deťmi. Sme šťastní z toho, že patríme Kristovi a môžeme ho ohlasovať svetu tam, kde sa nachádzame - a to nielen slovami, ale hlavne svojimi postojmi, svojím životom a vnútornou radosťou.

Pokračujme a nebojme sa nasledovať Krista, pretože On je pri nás. On nás ochraňuje, potešuje a posilňuje. Tešme sa z toho a nebojme sa modliť, nebojme sa rozprávať s Bohom. Posväcujme svoje slová, svoju prácu modlitbou, pretože tak budeme najlepšie kráčať za Kristom a aj o ňom aj svedčiť.

Text a ilustrácia: Dominik Kučera

Z pera minoritského novica

(Fiktívne listy
skutočnej priateľke)

Milá Lucia,

sprievodkyňa vo vlaku mi vrátila označený lístok so slovami: „Nech sa ľúbi.“ Takáto suverénna a zároveň ľahko prehliadnuteľná výzva na lásku. Aj keď jej nemáme plné srdce, máme jej aspoň plné ústa. Rovnako aj sväté mená Pána Ježiša a Panny Márie. Hoci sa nimi operuje bez úcty, ako s nadávkami, evidentne sa používať musia.

Nie je to zvláštne? Vlastne nie je, lebo veríme, že skrze Krista, s Kristom a v Kristovi je všetko, čo jestvuje. Nevyhne sa mu. Neúcta je slepota. „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.“

Kráľa neba i zeme ľudia potupili a zabili. Aj tak mu ale priznali atribúty moci. Trňová koruna je stále korunou. Na kríži bol vyvýšený a všetky oči sa upierali na Neho.

Zrádza nás vlastný jazyk. Hovoríme, že Boha niet. Prečo potom tak vytrvalo používame Jeho meno? Lebo On je. Môžeme si len vybrať, či sa v tichosti a poníženosti skloníme pred Jeho majestátnom v Eucharistii, alebo sa pripojíme k revu nepričetného davu pri korunovácii trní. Lebo On je Kráľ. A kto úprimne hľadá pravdu, ten Ho vidí aj na kríži vládnuť so všetkou vznešenosťou.

Peto

Text a foto: Peter Pikulík

Spomienky

Tak ako rozkvitol májový kvet, tak rýchlo uvädol môj mladý vek.
Slza v oku, v srdci žiaľ, čo drahé nám bolo, osud vzal.
Odišiel si nám všetkým, ktorí sme ťa radi mali,
odišiel si bez toho, aby nám tvoje ústa zbohom dali...

Dňa 12. decembra 2019 uplynie prvý smutný rok, čo nás nečakane opustil náš syn **Milan Tomko**. S láskou spomína mama a súrodenci s rodinou.

Dňa 13. decembra uplynú štyri roky, čo si náš Pán povolal do svojej vlasti nášho milovaného **Ignáca Bomboša**. Kto ste ho poznali, venujte mu s nami tiché modlitby. S láskou spomína celá rodina.

Výročná svätá omša bude v piatok 13.12.2019 o 16:30 hod. vo farskom Kostole sv. Bartolomeja v Prievidzi.

Odpočinutie
večné daj im,
ó, Pane...

Ahojte, kamaráti!

Máme tu december! Čo tento mesiac znamená? Je to posledný mesiac v kalendárnom roku. Napadne sneh... Príde Mikuláš... Budú prázdniny... Dostaneme darčeky... A... A to je všetko? Nie, veru to nie je všetko, na čo by sme sa mali tešiť! V prvom rade by sme sa mali tešiť na Vianoce. Ale to nielen pre darčeky, koláče a prázdniny (aj keď to k tomu patrí), ale hlavne sa tešme na to, že sa narodí náš Pán a Spasiteľ: JEŽIŠ KRISTUS!

Pripravme sa na to v pokoji...

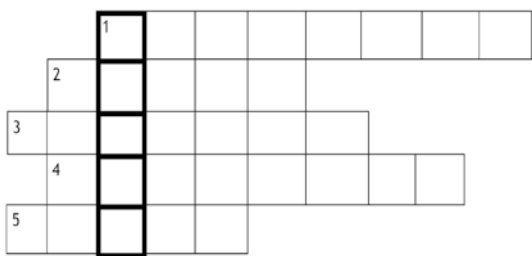

Pripravme si srdiečka, aby sa jeho láska, pokoj, zmier a radosť mohli narodiť aj u nás doma...

Vianočná noc je iná ako všetky ostatné. Je to noc, keď sa spája nebo so zemou a Boh s človekom. Je to noc, v ktorej chór anjelov spieval:

„Sláva Bohu na výsostiach
a na zemi _ _ _ _ ľuďom
dobrej vôle!“

(slovo doplň z tajničky)

1. Ako prví sa prišli pokloniť narodenému Ježiškovi.
2. Meno pestúna Pána Ježiša.
3. Svätec, ktorý nosí 6.12. deťom dobroty.
4. Rozhovor s Bohom.
5. Zvestoval pastierom, že sa narodil Boží Syn.

Kamaráti, chcem vám všetkým poďakovať, že mi pomáhate a odpovedáte na moje prosby s tajničkami, plníte úlohy a krásne vyfarbujete omaľovánky. Uvidíme sa o týždeň 15.12. 2019 na detskej sv. omši, keď prinesiete správne vyplnenú tajničku! Tak veľa šťastia ☺.

Rubriku
pre deti
pripravila
Eva
Trepáčová

Vianočné obdobie 2019/20 v Prievidzi

Rozpis svätých omší a ostatného programu

Kostol	Farský Kostol sv. Bartolomeja (Prievidza - mesto)	Kostol Nanebovzatia Panny Márie (mariánsky na cintoríne)	Kostol Najsvätejšej Trojice (kláštor piaristov)	Farský Kostol sv. Terézie z Lisieux (Zapotôčky)
UTOROK 24. 12. 2019 Štedrý deň Vigília slávnosti Narodenia Pána	6:00 16:00 22:00	14:00 gréckokatolícka svätá liturgia s večernou 24:00 polnočná	6:45 16:00 24:00 polnočná	16:00 22:00 24:00
STREDA 25. 12. 2019 Narodenie Pána, slávnosť (prikázaný sviatok)	7:30 9:00 10:30 18:00	9:00 10:30 gréckokatolícka svätá liturgia, myrovanie	6:45 9:30 11:00	8:00 10:00 19:00
ŠTVRTOK 26. 12. 2019 Svätého Štefana, prvého mučenika (sviatok)	7:30 9:00 10:30 18:00	9:00 10:30 gréckokatolícka svätá liturgia	6:45 9:30 11:00	8:00 10:00 19:00
UTOROK 31. 12. 2019 Svätého Silvestra I., pápeža Starý rok	6:00 16:00 24:00 s pobožnosťou požehnanie		6:45 16:00 s pobožnosťou	16:00 s pobožnosťou 23:30-24:00 kostol otvorený k tichej poklone
STREDA 1. 1. 2020 Nový rok Panny Márie Bohorodičky (prikázaný sviatok)	7:30 9:00 10:30 18:00	9:00 10:30 gréckokatolícka svätá liturgia, myrovanie	6:30 9:30 11:00	8:00 10:00 19:00
PONDELOK 6. 1. 2020 Zjavenie Pána (prikázaný sviatok)	7:30 9:00 10:30 18:00	9:00 10:30 gréckokatolícka svätá liturgia, Veľké svätenie vody, myrovanie	6:30 9:30 11:00	8:00 10:00 19:00

Spovedanie k Vianociam

Pristúpiť k sviatosti zmierenia pred Vianocami bude v Prievidzi možné počas spoločnej svätej spovede na **4. adventnú nedeľu 22. decembra 2019 od 14:00 do 18:00 s prestávkou o 16:00 - 16:30**. Kňazi z dekanátu budú spovedať v troch prievidzských kostoloch súčasne (farský Kostol sv. Bartolomeja; Kostol Najsvätejšej Trojice - piaristický; farský Kostol Sv. Terézie z Lisieux - Zapotôčky).

Vo farskom Kostole sv. Bartolomeja v Prievidzi bude spovedná služba zabezpečená aj vo **štvrtok 19.12, v piatok 20.12 a v pondelok 23.12.2019 od 10:00 do 17:00**.

Tri tipy na dary

Aj vy máte častokrát pocit, že sme sa ocitli v situácii, keď na Vianoce zháňame darčeky pre ľudí, ktorí majú „všetko“? Pokoj a radosť spojené s obdarúvaním tých, ktorých máme radi, potom nahrádza stres z toho, čo im vlastne dať. Preto sme sa ako redakcia rozhodli dať vám pár tipov a možno vám nimi tak trochu pomôcť sa tomuto stresu vyhnúť.

Duchovný dar

Ak chcete niekomu dať dar, ktorý má nevyčísľiteľnú hodnotu a zároveň nezaberie veľa miesta, tak práve pre vás by mohla byť zaujímavá ponuka, s ktorou prišli tento rok Pápežské misijné diela. Ponúkajú totiž možnosť dať za svojich blízkych odslúžiť svätú omšu ako vianočný dar. Milodar na jednu svätú omšu je 5 €. V ponuke je však tiež novéna (čiže 9 svätých omší) za 45 € a odslúženie gregoriánskych svätých omší za zosnulých (30 svätých omší) za 150 €.

Sväté omše odslúžia kňazi v misijných krajinách a vy takýmto darom urobíte dva dobré skutky v jednom - nielen že venujete dar svojim blízkym, ale aj podporíte misie. V prípade, že si tento dar „objednáte“ do 15. decembra, príde vám domov aj darčeková pohľadnica, ktorou môžete svojmu blízkemu tento dar venovať aj vo „fyzickej podobe“. V prípade záujmu nájdete viac informácií na webovej stránke www.misijnediela.sk.

Dar na pokračovanie

Chcete dať niekomu dar, ktorý nedostane len raz, ale bude sa z neho tešiť viackrát? Potom práve pre vás je vhodné predplatenie nejakého periodika. Špeciálne v tomto čísle propagujeme a odporúčame noviny Slovo+, ktoré sú hodnotným čítaním pre každého moderného kresťana. Momentálne sa nachádzajú na bode zlomu a potrebujú si získať nových predplatiteľov, aby mohli vychádzať i naďalej.

Objednaním tohto daru teda tiež zabijete dve muchy jednou ranou - nielen že potešíte svojich blízkych, ale i pomôžeme odvrátiť zánik diela, ktoré má v tomto svete

svoju úlohu a v prípade nutnosti ukončiť svoju činnosť v ňom isto bude chýbať. Polročné predplatné stojí 9 €, ročné 16,50 €. V prípade záujmu nájdete viac informácií na webovej stránke <https://www.slovo-plus.sk/>.

Cestovateľský dar

Má váš blízký rád cestovanie? A viete o jeho túžbe, že by raz chcel ísť do Svätej zeme? Tak práve vám môže byť určený námet na dar v rámci tejto ponuky. Naša farnosť totiž budúci rok (konkrétne v termíne od 14. do 21. októbra 2020) plánuje zorganizovať púť do Svätej zeme v cene približne 800 €.

Táto suma môže byť pre mnohých nereálna, no ak sa im na ňu ako dar rozhodnú prispieť viacerí, ich sen sa môže stať skutočnosťou. Preto môže byť vašim darom pre niekoho blízkeho aj finančný príspevok na umožnenie dosiahnutia tohto cieľa. V prípade záujmu vám viac informácií poskytnú na fare.

Nezaujali vás žiadne z tých námetov? Netrápte sa, stále máte v zálohe „klasičku“ - knihy, drogériu, kozmetiku, oblečenie, permanentky na športové podujatia, lístky do divadla, zaplatenie oddychového pobytu či duchovných cvičení, darčekové poukazy na rôzne príležitosti a mnohé iné nápady z vašej vlastnej hlavy. Ak sme vám však týmito tromi tipmi situáciu aspoň trochu uľahčili, prípadne sme vás inšpirovali ku konaniu dobra aj pre iných, sme radi.

-red-

Orechovo-kávové rezy

Upečieme piškótvý plát z 5 vajec, 15 dkg kryštálového cukru, 15 dkg hladkej múky a ½ balíčka prášku do pečiva (žltky šľaháme osobitne, pridáme k nim 2/3 cukru a ½ dcl vody).

Plnka č. 1: 25 dkg orechov, 2 polievkové lyžice cukru, 2 dcl mlieka

Mlieko s cukrom prevaríme, odložíme z ohňa, hneď primiešame orechy, necháme chladnúť a nie celkom studenú plnku (aby sa dala natierať) natrieme na vychladnutý piškótvý plát.

Plnka č. 2: 3 vajcia, 7 polievkových lyžíc cukru, 3 - 4 polievkové lyžice silnej kávy, 3 polievkové lyžice kakaa, 25 dkg masla

Vajcia s cukrom šľaháme nad parou. Keď masa začne hustnúť, pridáme kakao, ešte chvíľu dobre šľaháme, odložíme. Keď plnka trochu vychladne, pridávame do nej po plátkoch maslo, prešľaháme, pridáme 3 - 4 polievkové lyžice silnej kávy (podľa chuti), znova prešľaháme a natrieme na prvú plnku. Vrch polejeme čokoládovou polevou. Krájame na druhý deň, nôž máčame v horúcej vode.

Dvojfarebné rezy

40 dkg hladkej múky, 30 dkg práškoveho cukru, 1 prášok do pečiva, 1 vanilkový cukor, 1 čajovú lyžičku sódy bikarbóny, 2 polievkové lyžice kakaa, 1 dcl oleja, 2 vajcia, ½ l mlieka

Múku, cukor, prášok do pečiva, sódu bikarbónu a kakao preosejeme do vandlíka, pridáme vanilkový cukor, vajcia, olej a za stáleho miešania prilejeme mlieko, dobre dohľadka metličkou vymiešame, vylejeme na pripravený vymastený, vysypaný veľký plech (ako na roládu), pečieme pri 180°C asi 15 minút. Vychladnutý plát potrieme džemom a natrieme šľahačkou: 4 dcl pochúťkovej smotany (16 %) rozšľaháme s 2 polievkovými lyžicami práškoveho cukru a 1 vanilkovým cukrom. Zvlášť vyšľaháme podľa návodu 2 práškové šľahačky, spojíme s pochúťkovou smotanou, opatrne premiešame, rozotrieme na pripravený plát s džemom, necháme do druhého dňa v chladničke, potom pokrájame. Vrch lubovoľne prízdobíme ovocím, čokoládou...

Piškótové kúsky s rumom

20 dkg mletých detských piškót, 10 dkg zmäknutého masla, 3 polievkové lyžice „Granka“, 5 dkg sekaných orechov, 1 žltok, 5 polievkových lyžíc rumu

Všetko spolu spracujeme na hladké tuhšie cesto, rozgúľame asi na 2 cm hrúbky, polejeme rumovou polevou a necháme stuhnúť. Na druhý deň pokrájame na ľubovoľné kúsky a vložíme ich do papierových košíčkov.

Poleva: 20 dkg preosiateho práškoveho cukru, 2 - 3 polievkové lyžice rumu, opatrne trošku vriacej vody, dobre vymiešame.

Pripravila: Filomena Petrášová
Foto: Martina Humajová

Aj napriek poníženiam zachovávala pokoj

Svätá Mária Krescencia Hössová

V dnešnej dobe sa veľa hovorí o mobbingu či bossingu - rafinovanom a zákernom šikanovaní na pracovisku. Hoci sa na prvý pohľad zdá, že ide o novodobý problém, v skutočnosti sa v životoch ľudí objavoval od nepamäti. Svätica Mária Krescencia Hössová, ktorá žila na prelome 17. a 18. storočia, by o tom vedela rozprávať svoje.

Anna Hössová sa narodila 20. októbra 1682 v bavorskom meste Kaufbeuren v rodine chudobného tkáča. Bola od detstva veľmi inteligentná a nadaná. Vynikala najmä v speve, ktorým sprijemňovala bohoslužby vo svojom rodnom meste. Jej cieľom bolo spievať vždy na slávu Krista Kráľa.

Keď v sebe pocítila povolanie k zasvätenému životu, niekoľkokrát sa pokúsila vstúpiť do kláštora františkánskych terciárov. Vždy však s ňou jednali veľmi ponížujúco. Nemala patričné veno, a tak o jej prítomnosť v kláštore nestáli. Až na zásah starostu, protestanta, ktorému bol kláštor zaviazaný, ju sestry napokon v roku 1703 boli nútené medzi seba prijať.

Neustále poníženia

Tým sa však utrpenie Anny, teraz už sestry Márie Krescencie, neskončilo, ba práve naopak. Predstavená i spolusestry jej od začiatku dávali pocítiť svoju nevôľu a všemožným týraním sa ju snažili prinútiť k odchodu. Neustále jej pripomínali, že do kláštora bola prijatá len z milosti, nepriniesla si žiadnu výbavu a je nanič. Pridelovali jej najťažšie práce, hoci bola fyzicky slabá. Na oblečenie dostávala len obnosené šaty, ako jedlo často len kúsok plesnivého chleba.

Stalo sa, že jej predstavená z izby odniesla všetko, čo potrebovala ku každodennému životu - dokonca aj obraz Ukrižovaného, ktorý mala veľmi rada. Keď do kláštora vstúpilo jedno dievča „z lepšej rodiny“, prišla i o izbu. Každý večer musela prosiť niektorú zo spolusestier, aby jej dovolila prespať aspoň u nej na zemi. Až neskôr jej na bývanie

pridelili malú tmnú a vlhkú komôрку.

Predstavená vymýšľala sestre Márii Krescencii rôzne zvláštne úlohy. Raz mala napríklad naberať deravým sitom vodu zo studne. Traduje sa, že pri tejto príležitosti sa stal zázrak a ona to dokázala. „Zázračné sito“ ako pamiatku na túto udalosť dodnes uchovávali v kláštore.

Dar múdrosti

Mária Krescencia týmto všetkým veľmi trpela. Mala opakované silné pokušenia opustiť kláštor, ale napriek tomu v pokore, tichosti a trpezlivosti zostávala na svojom mieste. Všetko znášala vo veľkom vnútornom pokoji. A hoci ju okrem tohto všetkého neustále trápili i bolesti zubov a hlavy, nestrácala ani radosť. Sestrám to nešlo do hlavy. Potajomky ju obviňovali z čarodejníctva a niektoré sa pri stretnutí s ňou dokonca i prežehnávali. Zato za múrmi kláštora sa o Márii Krescencii začalo hovoriť s veľkým obdivom.

Predstavená bola po čase kvôli zlej povesti zosadená zo svojho postu a pre Máriu Krescenciu nastali lepšie časy. Vymenovali ju za magistru novíciek. Túto funkciu vykonávala 25 rokov. Novicky ju mali veľmi rady, lebo im dokázala byť zároveň matkou i priateľkou. Okrem milého a priateľského slova vynikala Mária Krescencia aj bohatým vnútorným životom. Postupne nadobudla takú múdrosť, že k nej začali chodiť po radu i ľudia z najvyšších spoločenských vrstiev - kniežatá, biskupi, kardináli. Mnohí jej aj písali a ona im ako odpovede na ich otázky rozoslala stovky listov. Pokladá sa tak za predchodkyňu korešpondenčnej pastorácie.

Vždy radostne

Ku koncu života sa Mária Krescencia stala predstavenou miestnej komunity, ktorú viedla veľmi múdro a pozdvihla ju nielen po duchovnej, ale i po ekonomickej stránke. Do kláštora nikdy neprijala smútkom naplnené osoby, hoci by so sebou prinášali i hory zlata. Vždy hovorievala: „Radujte sa, milé dcéry! Kto nič iné nehľadá a nemiluje nikoho iného, iba Boha, tomu je radosť doslova vrodená. Veselý služobník je Bohu milý.“ Mária Krescencia Hössová zomrela 5. aprí-

la 1744 v kláštore v Kaufbeurene v povesti svätosti. Blahorečená bola v roku 1900, svätorečená v roku 2001. Vyzývaná býva nielen ako patrónka dobrej komunikácie, ale i pomocníčka pri bolestiach hlavy či zubov, ktoré ju trápili počas celého života.

Pripravila: Petra Humajová

Životopisné údaje: Ž. Podlejski: Sol' zeme a svetlo sveta IV, www.nemecti-svetci-stredoveku.webnote.cz, foto: cs.wikipedia.org

Ne(s)pokojný život

Mnohí z nás prirodzene túžia po pokoji. Ticho, žiadne starosti... Nedostatok pokoja si kompenzujeme vonkajším chvíľkovým potešením alebo umelou radosťou. Nevieme si užívať prítomnosť a tešiť sa z maličkostí.

Povedali by ste si, že viera v Boha by mala zaistiť pokoj v duši. No v prípade Michala to tak nebolo. Má síce aj pekné spomienky na detstvo, ale niečo mu utkvelo v pamäti. Jeho mama bola prísna. Nútila ho chodiť do kostola, a keď nechcel ísť, tak ho zbila. Má všetky sviatosti, ale voči viere pociťuje odpor.

Nešťastné manželstvá

Na ulici nebol vždy. Najskôr býval v byte s rodičmi a sestrou. Potom sa oženil, ale jeho manželstvo trvalo len štyri roky. S prvou manželkou mal dcéru. S druhou manželkou vydržali spolu dlhšie, deväť rokov. Mali spolu syna.

Neskôr si Michalova manželka našla iného partnera a odsťahovala sa od neho z bytu, ktorý mali prenajatý. Keďže Michal byt nevládal sám platiť, musel z neho odísť aj on a skončil na ulici. Momentálne je rozvedený a zatiaľ nestretol partnerku, ktorá by mu zabezpečila lásku a teplo domova.

Skúša sa modliť

Vďaka jednému človeku dostal Michal šan-

cu na nový začiatok. Z ulice šiel bývať k nemu. Pracoval väčšinou manuálne alebo ako operátor výroby. Lenže stále cítil nepokoj. Má dobrý vzťah so sestrou, rád ju navštevuje. S mamou sa veľmi nestretáva, ale ich vzťah sa zlepšil. Otec sa upil k smrti. Sem-tam sa zastaví na obed v charite. Rád by prestal holdovať alkoholu a praje si mať pokoj v srdci. Skúša sa aj modliť

a ako sám vraví, začína cítiť teplo. I keď jeho nedobré spomienky z detstva na vieru mu zostávajú, verí, že postupne nájde vytúžený pokoj.

Ako teda byť (s)pokojný a mať pokoj? Predovšetkým by sme sa mali zastaviť, urobiť si čas pre svoju rodinu. Odpúšťať si, milovať a robiť si navzájom radosť. Maličkosťi sú síce iba nepatrným kúskom, no predsa neoddeliteľnou súčasťou našej radosť! Preto sa pokojne tešme aj z maličkostí, veď z nich sa skladá svet. A možno aj tento adventný čas je dobrou príležitosťou na opätovné hľadanie pokoja. Pokoja v Bohu!

Text a foto: Dagmara Pavlove

Farská kronika

od 27. októbra do 28. novembra 2019

**Do farského spoločenstva sme
sviatosťou krstu prijali:**

Nela Oršulová
Jasmína Kollárová
Lenka Drozdová
Matteo Mandelík
Kevin Kotlár
Viola Filipovičová
Zuzana Oravcová
Jakub Halaška
Tiffany Kotlárová
Tobias Dengo
Eliška Greschnerová
Tamara Matejovová
Izabela Šťastná

Manželstvo uzavreli:

Matej Gregor a Lýdia Števáková

**S kresťanskou nádejou na stretnutie vo
večnosti sme sa rozlúčili so zosnulými:**

Vladimír Piš, 71 r.
Helena Noruláková, 66 r.
Jarmila Klembarová, 70 r.
Vivien Pilová, mŕtvorodená
Ján Húska, 85 r.
Jarmila Košútová, 83 r.
Vladimír Dadík, 40 r.
Peter Pavlíček, 70 r.
Pavel Mokry, 78 r.

„A Slovo sa telom stalo...“ (Jn 1, 14)

Požehnané prežitie Vianoc
a veľa Božích milostí
do nového roka 2020
Vám žela redakcia
časopisu Bartolomej.

BARTOLOMEJ

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI

Vychádza s cirkevným schválením BÚ
v Banskej Bystrici č. 1127/98
Evidenčné číslo periodickej tlače:
EV 5759/19

Názov: Bartolomej
Periodicita: mesačná
Vydavateľ: Rímskokatolícka cirkev,
Farnosť Prievidza-mesto, Mariánska 4,
971 01 Prievidza, IČO: 31938671
Cena výtlačku: 0,40 €
ISSN: 2644-4658

Zodpovedný redaktor: Alojz Vlčko
tel.: 0902 202 898
e-mail: alojz.vlcko@gmail.com
Vedúca vydania: Petra Humajová
Grafika: Beáta Voskárová
Redaktori: Marek Sabol, Dominik
Kučera, Elena Blašková, Anna Gálová,
Štefan Kollár, Mária Melicherčíková,
Dagmara Pavlove, Mária Pytlová,
Mária Suríková, Katarína Šimkovičová,
Eva Trepáčová

Kontakt:
tel.: 046/542 28 01,
web: www.farapd.sk
e-mail: bartolomej@farapd.sk
adresa: Redakcia Bartolomej
Mariánska 4, 971 01 Prievidza

Foto:
str. 1, 34 - Silvia Kobelová
str. 2 - Mária Suríková (vľavo hore),
Štefan Kollár
str. 35 - Mária Melicherčíková
str. 36 - facebook Godzone (hore),
Anna Opinová

Tlač: PATRIA l., spol. s. r. o.
Upozornenie:
Redakcia si vyhradzuje právo výberu
a úpravy príspevkov. Rukopisy nevraciam.

Ekumenická bohoslužba
Prievidza, 17. novembra 2019

Godzone tour - Prešov, Poprad, Žilina, Banská Bystrica, Bratislava, 18. - 22. novembra 2019

